

Perspectievennota 2027

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	4
Samenvatting	5
1. Financieel startpunt	7
2. Autonome ontwikkelingen	10
3. Gemeenschappelijke regelingen	12
4. Investeringsprogramma 2027-2030	13
5. Lokale inkomsten	17
6. Lokale opgaven	20
A. Fysieke leefomgeving	20
1. Omgevingswet: Implementatie en doorontwikkeling van het omgevingsstelsel	20
2. Wonen en nieuwkomers	20
3. Openbare ruimte	21
4. Economie	21
5. Energie en duurzaamheid	22
B. Zorg en samenleving	23
1. Volksgezondheid: Preventie en publieke gezondheidszorg	23
2. Zorg en ondersteuning: Jeugdhulp, Wmo en de sociale basis	23
3. Participatie & inkomen: Re-integratie, schuldhulpverlening en bijstand	24
4. Onderwijs: onderwijs, onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer	24
5. Sport, Cultuur & Recreatie	24
C. Veiligheid	26
1. Georganiseerde criminaliteit	26
2. Zorg en Veiligheid	26
3. Weerbaarheid en veerkracht	26
4. Wijkveiligheid	26
D. Dienstverlening en bedrijfsvoering	28
1. Dienstverlening	28
2. Informatievoorziening en -technologie	28
3. Participatie en communicatie	29
4. Organisatie	29
Bijlage 1: (Financiële) uitgangspunten voor de begroting	31
Bijlage 2: Beleidsinhoudelijke speerpunten gemeenschappelijke regelingen	33
Bijlage 3: Meerjarenplanning Integrale projecten	35
Bijlage 4: Projectplan kostenbeheersing Jeugd en Wmo	36

Voorwoord

Bestuurlijke context

De gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026 markeren de start van een nieuwe bestuursperiode. We staan daarmee voor de opgave om samen opnieuw richting te geven aan ambities, prioriteiten en financiële ruimte van onze gemeente. Kort voor het opleveren van deze -grotendeels beleidsarme- nota is daartoe een nieuw coalitieakkoord voor de komende bestuursperiode gesloten. De daarin vermelde onderwerpen vragen nader onderzoek en/of uitwerking in een collegewerkprogramma en zijn daarom niet meegenomen in deze nota. Het collegewerkprogramma geeft informatie hoe en wanneer we met de onderwerpen aan de slag gaan, rekening houdend met onze uitvoeringscapaciteit en beschikbare middelen.

Van Kadernota naar Perspectievennota

Met de voorliggende nota sluiten wij aan bij de afspraak uit de financiële verordening om u jaarlijks een voorstel voor beleid en financiële kaders aan te bieden. We hebben daar dit jaar een (iets) andere invulling aan gegeven: de basis en functie van de nota blijven gelijk, wel werken we met een nieuwe vorm en een nieuwe naam. We besteden in deze nota extra aandacht aan duiding van de onderwerpen en presenteren deze passender bij de rol van de raad: zo helpen we ook nieuwe raadsleden om goed in positie te komen. De nieuwe vorm legt sterker de nadruk op de inhoudelijke en financiële doorkijk voor de komende jaren. Dat past ook bij de start van een nieuwe bestuursperiode en bij de rol van uw raad in het stellen van kaders, het voeren van het gesprek over keuzes en het meegeven van richting. De verandering is daarmee een bewust gekozen accent met minder nadruk op financieel technische inhoud en juist meer nadruk op het bredere perspectief en op de ontwikkelingen die voor de komende jaren voor uw rol van belang zijn.

Rol in de P&C-cyclus

U krijgt in uw beschouwingen de komende periode de gelegenheid om de politiek-bestuurlijke hoofdlijnen in de vorm van kaders voor 2027 e.v. te definiëren: waar legt u de prioriteiten, welke accenten worden gelegd en (waar) mag/moet het mogelijk wat minder? Welke opdrachten geeft u ons mee? Wij werken dit vervolgens uit in concrete voorstellen en vertalen deze naar de begroting. In het vervolg van de planning- en control cyclus houden we u met bestuursrapportages op de hoogte indien de uitvoering niet aansluit bij de gemaakte afspraken en waar bijsturing nodig is. We rapporteren daarbij, conform de financiële verordening, uitsluitend op afwijkingen. Over voortgang informeren wij u met tussentijdse raadsbrieven als dat noodzakelijk en/of wenselijk is. Tot slot leggen we bij de jaarstukken verantwoording af over de uitvoering van het gevoerde beleid.

We vragen uw raad daarom om deze nota te benutten om ons richting te geven voor het vervolg van het begrotingsproces. Met de hierin opgenomen informatie beogen we uw raad transparant te informeren en te ondersteunen bij het maken van realistische, uitvoerbare en financieel houdbare keuzes. De nota is vooral niet bedoeld om alle uitvoeringskeuzes al vast te leggen, maar om u als raad tijdig in positie te brengen om prioriteiten, accenten en grenzen aan te geven welke wij als kader kunnen benutten in het verder uitwerken van een realistische begroting die bijdraagt aan het samen mooier maken en houden van onze gemeente.

Leeswijzer

Deze nota biedt de context voor de verdere begrotingsvoorbereiding. In de volgende hoofdstukken werken wij achtereenvolgens het financieel startpunt, de autonome ontwikkelingen, de gevolgen van gemeenschappelijke regelingen, het investeringsprogramma, de lokale inkomsten en de belangrijkste lokale opgaven uit. Zo krijgt uw raad tijdig zicht op de onderwerpen die van belang zijn voor de begroting 2027 en verder.

Rucphen, juni 2026

Samenvatting

Keerpunt in ons financieel perspectief vraagt om keuzes

Het huidige moment kenmerkt zich door een keerpunt in ons financieel meerjarenperspectief. Eind maart jl. ontvingen alle fractievoorzitters een brief waarin vermeld was dat onze structurele inkomsten onvoldoende meegroeien met de structurele uitgaven. Dat maakt het onvermijdelijk dat nu en de komende jaren bestuurlijke keuzes moeten worden gemaakt: niet alles kan meer tegelijk en nieuwe ambities kunnen alleen nog worden gerealiseerd als op andere onderdelen wordt getemporiseerd, versoerd of gestopt, of als aanvullende inkomsten worden gevonden. Dergelijke keuzes hebben onvermijdelijk merkbare, maatschappelijke effecten voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers.

Met deze nota wordt inzichtelijk gemaakt waarom onze huidige en toekomstige financiële ruimte onder druk staat. Waar bij de begroting 2026 nog sprake was van beperkte ruimte in de eerste jaren, is het beeld inmiddels duidelijk verslechterd. Door structureel tegenvallende inkomsten vanuit het Rijk, hogere uitgaven en de doorwerking van eerdere besluitvorming ontstaat een oplopend tekort in de meerjarenbegroting. Daarmee staat ons financieel meerjarenperspectief op een belangrijk kantelpunt. Onze gezamenlijke opgave is om ambities, taken en middelen weer beter in balans te brengen.

Een belangrijk deel van die druk komt voort uit ontwikkelingen waarop we zelf weinig invloed hebben. Het gaat daarbij onder meer om loon- en prijsstijgingen, hogere rentelasten, de groei van taken en de actualisatie van budgetten in het sociaal domein. Ook de algemene uitkering uit het Gemeentefonds beweegt niet voldoende mee met de ontwikkeling van de lasten. Daarnaast zorgen de financiële gevolgen van gemeenschappelijke regelingen voor extra druk op de begroting. Samen leidt dit tot een structureel financieel knelpunt dat niet meer vanzelf verdwijnt.

Voor een goed beeld is onze financiële prognose voor de komende jaren hieronder opgenomen. De tabel laat zien hoe het begrotingssaldo zich de komende jaren verder ontwikkelt en welke mutaties daarbij de belangrijkste rol spelen. Daarbij gaat het om autonome ontwikkelingen, gemeenschappelijke regelingen en het investeringsprogramma. De tabel maakt daarmee niet alleen zichtbaar wat het financiële effect is, maar ook waar de belangrijkste oorzaken liggen én waar mogelijk financiële ruimte bestaat of kan worden gecreëerd.

Ontwikkeling meerjarig saldo	2027	2028	2029	2030
Begrotingssaldo start Perspectievennota 2027	-955.774	-2.402.030	-2.164.313	-1.736.407
Autonome ontwikkelingen	-608.293	-1.027.305	-1.976.386	-2.723.324
Gemeenschappelijke regelingen	-421.373	-194.516	-170.515	-320.994
Investeringsprogramma (afschrijvingslasten)	0	68.473	75.059	103.211
(concept) Begrotingssaldo	-1.985.440	-3.555.378	-4.236.155	-4.677.514
Bestuurlijke prioriteiten met dekkingsvoorstel	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
Bestuurlijke prioriteiten	-492.450	-443.148	-472.686	-505.106
Waarvan incidenteel met incidentele dekking	60.000	0	0	0
Lokale inkomsten	2.250.000	2.366.000	2.488.000	2.614.000
Te vinden dekking binnen bestaande financiële kaders	432.450	443.148	472.686	505.106
(concept) Begrotingssaldo na Perspectievennota	14.560	-1.439.378	-1.998.155	-2.313.514

De kern is dat onze structurele lasten harder groeien dan onze structurele baten. In 2027 is ons tekort, bij ongewijzigd beleid, al aanzienlijk en in de jaren daarna loopt dit verder op. Dat betekent dat de begroting niet alleen onder druk staat, maar ook dat er geen vanzelfsprekende ruimte is om extra middelen voor onze opgaven toe te voegen zonder aanvullende dekking of andere keuzes. Daarom stellen we een set aan maatregelen voor die het financieel perspectief op korte en lange termijn moeten verbeteren. Deze zijn opgenomen in bovenstaande tabel, waardoor we voor 2027 een sluitende begroting kunnen realiseren.

Belangrijkste beleidsopgaven voor de komende jaren

Ook beleidsinhoudelijk staan we voor meerdere grote opgaven. In het sociaal domein vraagt vooral de combinatie van jeugd, Wmo, preventie en de sociale basis om aandacht. De vraag naar ondersteuning neemt toe, terwijl de kosten harder stijgen dan de middelen. Daarom wordt gewerkt aan kostenbeheersing, met meer nadruk op de sociale basis, een sterke toegang en doelmatiger inzet van geïndiceerde zorg. Ook regionale samenwerking blijft hier van belang.

In de fysieke leefomgeving liggen opgaven rond wonen, nieuwkomers, de Omgevingswet, openbare ruimte, klimaatadaptatie, energietransitie, netcongestie en gemeentelijk vastgoed. De woningbouwopgave is groot en vraagt om uitvoeringskracht. Voor nieuwkomers geldt dat de door het Rijk opgelegde taakstelling en maatschappelijke druk hoog blijven. Tegelijk is de uitvoeringsruimte beperkt. Ook de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed en de uitvoering van de Omgevingswet vragen om extra inzet, terwijl de beschikbare middelen niet onbeperkt zijn.

Daarbij komt dat het investeringsprogramma voor 2027-2030 fors is. Er zijn investeringsvoornemens voor riolering, wegen, openbare verlichting, groen, grondbedrijf, integrale projecten, vervangingsinvesteringen, ICT en buitensport. Een deel daarvan volgt uit eerder vastgestelde plannen en is dus feitelijk noodzakelijk onderhoud of uitvoering van bestaand beleid. Een ander deel betreft nieuwe of aanvullende keuzes. Omdat deze investeringen later leiden tot rente- en afschrijvingslasten, werken zij structureel door in de begroting. Vroegtijdige prioritering is daarom belangrijk om te voorkomen dat de financiële druk verder oploopt.

Ook op het terrein van veiligheid, dienstverlening en digitalisering zijn er duidelijke opgaven. Denk aan ondermijning, zorg en veiligheid, weerbaarheid, wijkveiligheid, een toekomstbestendig dienstverleningsconcept, participatie en communicatie, het doorlopend onderhouden en verbeteren van onze uitvoeringskracht, de organisatie én de voortdurende modernisering van ICT, informatievoorziening, -veiligheid en bedrijfscontinuïteit. Deze onderwerpen zijn niet vrijblijvend: zij raken de kwaliteit van onze organisatie, de betrouwbaarheid van de uitvoering en de mate waarin we onze inwoners en ondernemers goed en toekomstbestendig kunnen blijven bedienen.

De rol van de raad

Deze nota is bedoeld als bestuurlijk richtinggevend document. Wij leggen u daarin de financiële en inhoudelijke hoofdlijnen voor, zodat uw raad de kaders voor de begroting 2027 en verder kan bespreken en wegen. Daarmee vormt de nota het startpunt van het gesprek over prioriteiten, tempo, omvang en financiële ruimte. Het is een moment om de koers voor de komende jaren scherp te zetten, zonder dat alle uitwerkingen al definitief vastliggen.

Binnen dat gesprek zijn er meerdere keuzes beïnvloedbaar. Dat geldt bijvoorbeeld voor de hoogte van de lokale inkomsten, zoals de OZB, toeristenbelasting en forensenbelasting. Ook de omvang en fasering van investeringen, de doorwerking van beleidsprioriteiten en de volgorde waarin opgaven worden opgepakt, zijn bestuurlijk te wegen. Uw raad kan daarin kiezen voor versnelling, vertraging, versobering of heroverweging. Juist dat maakt zichtbaar waar de echte afwegingen liggen. Het gaat daarbij niet alleen om besparen, maar ook om de vraag welke voorzieningen, ambities en uitvoeringsniveaus passen bij onze structureel beschikbare middelen. We laten ook de samenhang tussen keuzes zien. Een aanpassing aan de inkomstenkant kan helpen om de druk op de begroting te verlichten, maar vaak is dat op zichzelf niet voldoende. Daarom is een integrale afweging nodig van uitgaven, inkomsten, investeringen en uitvoerbaarheid. Alleen dan ontstaat een begroting die niet alleen sluitend is op papier, maar ook realistisch en houdbaar in de praktijk.

Naar een houdbare begroting

Onze kernboodschap is dat we de komende jaren niet kunnen volstaan met het zonder meer voortzetten van wat al in gang is gezet. Er is sprake van een financieel krap en kwetsbaar meerjarenbeeld, waarin structureel evenwicht niet vanzelf ontstaat. Dat vraagt om scherpe maar ook realistische afwegingen. Welke opgaven krijgen prioriteit, welk tempo is haalbaar, welke ambities vragen om bijstelling en waar is extra dekking nodig?

Deze nota biedt daarvoor de basis. Zij maakt zichtbaar wat onvermijdelijk is, wat beïnvloedbaar is en waar bestuurlijke ruimte zit. Daarmee kan op tijd richting worden meegegeven voor de begroting en kunnen wij de uitwerking daarop afstemmen. Zo ontstaat een begroting die niet alleen aansluit bij onze gezamenlijke ambities, maar ook financieel houdbaar, uitvoerbaar en bestuurlijk verantwoord is.

1. Financieel startpunt

Inleiding

De afgelopen jaren hebben we veel bereikt. Er is een goed voorzieningenniveau opgebouwd, waar wij samen met onze inwoners en ondernemers trots op mogen zijn. Onze inzet is erop gericht om dit niveau in stand te houden en waar mogelijk verder te versterken. Daarvoor is het van belang dat we gezamenlijk tijdig anticiperen op ontwikkelingen die invloed hebben op onze financiële positie en onze uitvoeringskracht.

De uitvoering van onze taken, opgaven en (lokale) ambities staat onder druk. Macro-economische ontwikkelingen, in combinatie met lokaal gemaakte keuzes, spelen daarin een belangrijke rol. Om het huidige niveau van voorzieningen te kunnen behouden, zijn daarom aanpassingen noodzakelijk. In deze nota schetsen we u onze (financiële) opgave(n) met als doel u in positie te brengen zoveel mogelijk voor onze inwoners en ondernemers te realiseren en tegelijkertijd de gemeente financieel gezond te houden.

Het belang van financiële gezondheid

Het bewaken van onze financiële gezondheid is belangrijk voor zowel uw raad als onze inwoners en ondernemers. Alleen met een gezonde begroting als basis kan de gemeente zelfstandig, betrouwbaar en toekomstbestendig blijven werken. Een financieel solide basis is nodig om voorzieningen in stand te houden, risico's op te vangen en niet afhankelijk te worden van ingrijpen van buitenaf.

Daarom kijkt ook onze toezichthouder, de provincie kritisch, naar een structureel en reëel sluitende begroting, naar de inzet van reserves, realiteitsgehalte van eventuele bezuinigingen en naar voldoende ruimte om tegenvallers op te vangen. Om inwoners de zekerheid te bieden dat de gemeente haar taken nu en in de toekomst goed kan blijven uitvoeren is het belangrijk dat u als raad (kunt) sturen op een financieel gezonde en daadkrachtige gemeente.

Financiële uitgangspositie

Aan de hand van ons structureel begrotingssaldo en de weerstandsratio lichten we u toe waar we staan, hoe dat komt en wat dat betekent voor het huidige financiële perspectief. Het (structureel) begrotingssaldo geeft inzicht in de eventuele ruimte voor nieuwe ambities. De weerstandsratio laat zien of we voldoende in staat zijn onvoorziene tegenvallers te kunnen opvangen en zo continuïteit te garanderen.

Algemeen

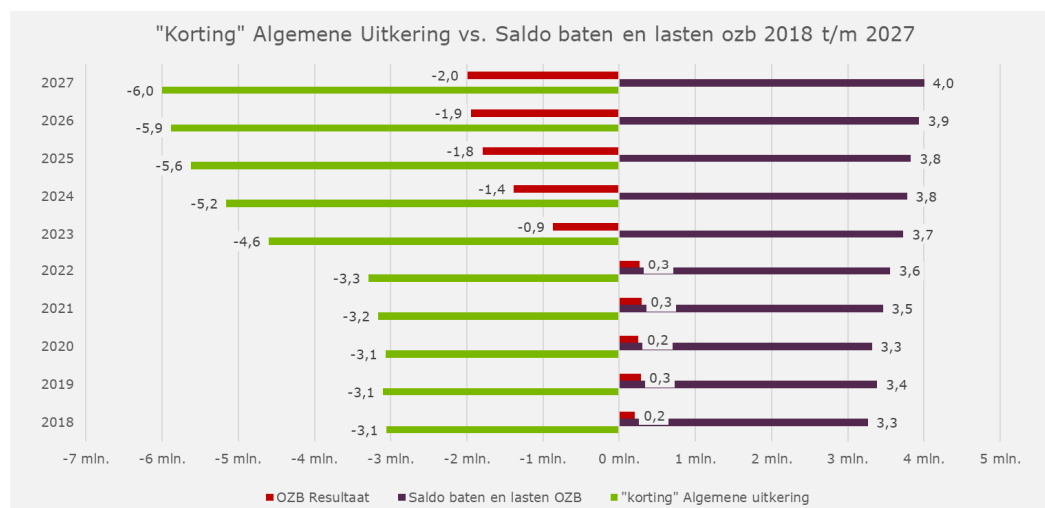
Uw raad stelde op 12 november 2025 de programmabegroting 2026 vast. Het daarin opgenomen bedrag van afgerond € 86 mln. besteden we (ieder jaar) aan behoud en verbetering van het voorzieningenniveau in onze gemeente. We voeren daarvoor (wettelijke) taken uit, werken aan (complexe) opgaven én realiseren lokale ambities; dat alles binnen een steeds veranderende omgeving.

Een combinatie van autonome ontwikkelingen en lokale keuzes heeft de afgelopen jaren onze financiële positie verslechterd. Het Rijk werkt al geruime tijd aan herziening van de financiële verhoudingen waardoor gemeenten al langere tijd onzeker zijn over hun structurele inkomsten. Ook hevelde het taken over naar gemeenten zonder de daarbij behorende bekostiging. De ontwikkelingen op de landelijke woningmarkt zorgen er daarnaast voor dat het Rijk een toenemend beroep doet op onze eigen, lokale financiële draagkracht. Tel daarbij op dat onze lasten zijn toegenomen en minder beheersbaar zijn door o.a. de oplopende druk in het sociaal domein, hoge inflatie en complexere maatschappelijke opgaven. Lokaal koos u voor een hoog ambitieniveau en een begrenzing op de lokale lastenstijging voor onze inwoners. Dit leidt ertoe dat onze structurele uitgaven niet langer gedekt worden door structurele inkomsten.

Specifiek: Hoe een veranderende woningmarkt nadelig doorwerkt bij een lokale OZB-begrenzing

Het Rijk verwacht dat gemeenten ook hun eigen inkomstenbronnen benutten. De gedachte daarachter is dat inwoners en ondernemers zelf bijdragen aan het lokale voorzieningenniveau waarvan zij de voordelen genieten. Het Rijk hanteert daarom een korting op de algemene uitkering, gebaseerd op het gemeentelijk 'kapitaal': het aantal woonruimten en de verwachte OZB-waarde. Vanwege woningmarktontwikkelingen is de WOZ-waarde sinds 2023 fors gestegen, waardoor ook de korting sindsdien fors is toegenomen. In combinatie met de bestuurlijke keuze van de afgelopen jaren om de lokale lastendruk te begrenzen leidt dat tot een groeiend, nadelig effect binnen de Algemene uitkering. In 2027 gaat het daarbij om een verschil van circa € 2,0 miljoen tussen wat het Rijk verwacht wat we binnenhalen en de daadwerkelijke realisatie daarvan.

In onderstaande afbeelding is dit verschil visueel gemaakt:

Om de korting in de Algemene uitkering in 2027 volledig teniet te doen is een stijging van de OZB-opbrengst in de begroting benodigd van circa € 2,0 mln. Voor Rucphen betekent dat een potentiële extra inkomstenbron om -in ieder geval voor de korte termijn- de balans te herstellen, taken en opgaven uit te voeren en ons voorzieningenniveau in stand te houden. Een dergelijke stijging van de OZB-opbrengst betekent voor inwoners met een gemiddelde WOZ-woningwaarde (deze bedraagt in onze gemeente € 400.000) een OZB-stijging van € 125 per jaar¹.

Hier en nu

De afgelopen twee jaar slaagden we er nog in de begroting 'sluitend' te maken via relatief laagdrempelige ombuigingen. In totaal kon daardoor afgerond € 1,6 mln. aan 'laaghangend fruit' structureel uit de begroting worden bezuinigd. Die systematiek blijft echter niet toepasbaar: onze financiële positie is inmiddels zodanig dat de noodzaak is ontstaan om structurele, duurzame maatregelen te treffen. Bij de inventarisatie van de bestuurlijke prioriteiten voor 2027 zijn we daarom kritisch geweest in het voorliggende proces.

In de begroting 2026 was nog sprake van een (licht) positief begrotingssaldo voor 2027, maar zorgde het 'Ravijnjaar' 2028 voor een dip die in de jaren erna tot blijvend rode cijfers leidde. Mede tegen de achtergrond van de verkiezingsperiode nam uw raad sindsdien geen besluiten met grote, meerjarig financiële consequenties. In de raadsvergadering van 10 juni jl. lagen voorstellen voor welke ons financieel perspectief verder beïnvloeden. Het leidt ertoe dat we bij de start van de Perspectievennota 2027 voor inmiddels alle jaren 'rode cijfers' voorzien:

Overzicht mutaties begrotingssaldo	2027	2028	2029	2030
Begrotingssaldo (na vaststelling begroting 2026)	94.351	-1.247.640	-979.374	-649.136
Raadsbesluit 10-06-2026: Vaststelling TAM-omgevingsplan St. Willebrord - Maria Goretti en grondexploitatie	14.573	14.573	14.532	14.532
Raadsbesluit 10-06-2026: 1e bestuursrapportage 2026	-1.064.698	-1.168.963	-1.199.471	-1.101.803
Begrotingssaldo start Perspectievennota 2027	-955.774	-2.402.030	-2.164.313	-1.736.407

¹ OZB-aanslag stijgt van € 278 naar € 403 per jaar;

Toelichting tabel

In de hoofdstukken die volgen informeren we u over de volgende onderwerpen, inclusief de mate van invloed die u als raad heeft én de betekenis voor de begroting.

Omschrijving	Mate van beïnvloedbaarheid	Betekenis voor de begroting	Hoofdstuk
Autonome ontwikkelingen	Beperkt	Moeten realistisch verwerkt worden in de begroting.	2
Gemeenschappelijke regelingen	Beperkt tot middelgroot	Sturing vooral via richtlijnen, zienswijzen en regionale samenwerking.	3
Meerjarig investeringsprogramma	Middelgroot	Sturing op prioritering en fasering via besluitvorming.	4
Lokale inkomsten	Groot	Keuzemogelijkheid binnen wettelijke kaders.	5
Lokale opgaven	Groot	Sturing op prioritering, fasering, temporisering, ambitie-omvang en uitvoeringsniveau.	6

Weerstandsratio

Onze weerstandsratio laat zien of we voldoende in staat zijn onvoorziene tegenvallers te kunnen opvangen en zo continuïteit te garanderen. In de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen (2018) heeft uw raad bepaald dat onze weerstandsratio tenminste voldoende moet zijn (d.w.z. ratio tussen 1,0 en 1,4). Onze meerjarige (geprognostiseerde) weerstandsratio ziet er, bij ongewijzigd beleid, als volgt uit:

Prognose van het ratio weerstandsvermogen					
	2026	2027	2028	2029	2030
ratio weerstandsvermogen	1,9	1,6	1,5	0,9	0,2
ratio weerstandsvermogen (gecorrigeerd)	1,1	0,8	0,7	0,1	-0,6

Net als bij de jaarrekening 2025 voorzien we voor de begroting 2027 de classificatie 'voldoende'. De oplopende tekorten in de komende jaren leggen echter een verwacht beslag op onze algemene reserve waardoor de prognose van de weerstandsratio (gecorrigeerd) vanaf 2027 niet langer als 'voldoende' classificeert en bij ongewijzigd beleid in 2030 zelfs negatief wordt. Ook op basis van de weerstandsratio bevelen we aan maatregelen te treffen om de gemeente financieel gezond te houden.

Wat betekent dit?

We ervaren de komende jaren een stevige financiële druk, met -indien we niets zouden doen- voor alle jaren een oplopend tekort en een dalende weerstandsratio. Behoud van ons voorzieningenniveau vraagt daarom om scherpe keuzes en prioritering, mogelijk ook aanpassing van ambities en tempo. Uw raad heeft daarbij meerdere knoppen om aan te draaien op het gebied van lokale inkomsten, investeringen en de kaders voor de bestuurlijke prioriteiten. Zonder bijsturing is er geen financiële ruimte voor nieuwe beleidsambities. Dat vraagt om tijdige richting van uw raad voor een realistische, financieel gezonde en bestuurlijk houdbare begroting. Ondersteunend daaraan stellen we voor de volgende bestuurlijke uitgangspunten te hanteren t.b.v. onze financiële gezondheid:

Bestuurlijke uitgangspunten 2027 e.v.

1. **Structureel begrotingsevenwicht:** Structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten. Tekorten mogen niet blijvend worden doorgeschoven.
2. **Nieuw beleid alleen met volledige dekking:** Nieuwe ambities of intensiveringen kunnen alleen worden gestart als daar structureel geld voor is. Anders vergroot je de tekorten verder.
3. **Reserves niet gebruiken voor structurele tekorten:** Reserves zijn bedoeld als buffer of voor incidentele zaken. Ze zijn geen oplossing voor een structureel tekort.
4. **Risico's en weerstandsvermogen goed op orde:** Een gemeente met tekorten moet extra scherp zijn op tegenvallers. Er moet voldoende financiële ruimte blijven om risico's op te vangen.
5. **Scherpe prioritering van investeringen en uitgaven:** Niet alles kan tegelijk. Investerings- en uitgaven moeten kritisch worden afgewogen op noodzaak, haalbaarheid (incl. uitvoeringscapaciteit) en betaalbaarheid.

In het raadsvoorstel bij deze Perspectievennota doen we u een voorstel om de financiële gezondheid van onze gemeente volgens deze uitgangspunten te verbeteren en borgen.

2. Autonome ontwikkelingen

Inleiding

In deze nota maken we bewust onderscheid tussen keuzes waar uw raad echt over kan beslissen en ontwikkelingen waarop we als gemeente nauwelijks invloed hebben, maar die we wel financieel moeten verwerken (zgn. autonome bijstellingen). Aan de inkomstzijde zijn daar de rijksmiddelen die we van het Rijk ontvangen (algemene uitkering uit het gemeentefonds). Aan de uitgavenzijde betreft het bijvoorbeeld indexatie vanwege inflatie/prijsstijgingen, cao-ontwikkelingen, demografische groei en areaaluitbreiding. Maar ook periodieke herijking van bestaande budgetten leidt -met realistisch begroten als uitgangspunt- tot autonome bijstellingen.

Vereisten aan reëel en realistisch begroten

Reëel en realistisch begroten betekent dat de begroting zoveel mogelijk aansluit op de werkelijke situatie. We moeten dus uitgaan van goed onderbouwde aannames, zoals loon- en prijsstijgingen, groei van het aantal inwoners, uitbreiding van het areaal en andere vaste ontwikkelingen. Ook structurele kosten en onvermijdelijke verplichtingen horen daarin te staan. De provincie ziet erop toe dat we niet te rooskleurig begroten en blijvende lasten niet achterwege laten. Kortom: de begroting moet kloppen met wat we redelijkerwijs kunnen verwachten en moet financieel geloofwaardig zijn.

Autonome ontwikkelingen doen zich dus buiten de *directe* invloedssfeer van de gemeente voor, maar hebben wel direct effect op de begroting. In de 'Uitgangspunten voor de begroting' (bijlage 1) leggen we transparant vast hoe we daarmee omgaan. Als raad stelt u deze uitgangspunten vooraf vast, als basis voor de verwerking van de autonome bijstellingen in de begroting. Zo committeert u zich eraan dat onze begroting realistisch blijft en wordt duidelijk welke baten en lasten onvermijdelijk zijn en moeten worden verwerkt én of en zo ja welke ruimte er overblijft voor echte beleidskeuzes.

Autonome bijstelling van inkomsten en uitgaven

Op basis van de uitgangspunten voor de begroting én onze controle of de begroting reëel en realistisch is, komen we tot de volgende autonome bijstellingen voor de begroting 2027 e.v. We lichten iedere bijstelling kort toe onder de tabel.

Onderwerp autonome ontwikkeling	2027	2028	2029	2030
Algemene uitkering o.b.v. voorjaarsnota	165.000	265.000	115.000	220.000
Effect meicirculaire 2026	540.464	264.731	212.243	200.390
Indexering 2027 Wmo en Jeugd	-500.000	-1.100.000	-1.700.000	-2.500.000
Rentelasten	-79.965	-186.023	-317.877	-300.242
Areaaluitbreiding groen	-82.700	-83.527	-84.362	-85.206
Onderhoud gemeentelijk vastgoed, structureel	-221.092	-187.486	-201.390	-258.266
Onderhoud gemeentelijk vastgoed, incidenteel	-430.000			
CAO-ontwikkelingen	PM	PM	PM	PM
Totaal effect op begrotingssaldo (-/- = nadeel)	-608.293	-1.027.305	-1.976.386	-2.723.324

Algemene uitkering o.b.v. voorjaarsnota

Vooruitlopend op de Meicirculaire brengt het Rijk de Voorjaarsnota uit: deze biedt een eerste financiële doorrekening van de rijksbegroting. De Voorjaarsnota laat zien dat de vrije financiële ruimte voor gemeenten de komende jaren beperkt blijft. Sommige ontwikkelingen zorgen voor extra middelen, zoals de hogere inflatievergoeding en de middelen voor klimaat- en energiebeleid. Tegelijkertijd zijn die middelen vaak al nodig om stijgende kosten op te vangen en bieden ze dus weinig ruimte voor nieuw-beleid. Per saldo laat de Voorjaarsnota een positieve ontwikkeling zien van het accres. Daar staat tegenover dat de mogelijke taakmutaties nog onzeker zijn. Ook de afrekening van het BTW compensatiefonds (BCF) over 2025 leidt tot een bijstelling. Samengevat geeft de Voorjaarsnota 2026 ons een redelijk positieve basis door de accresmutaties,

maar vraagt die ook om voorzichtig te blijven vanwege de onzekere taakmutaties en de neerwaartse bijstelling van de BCF-raming.

Effect meicirculaire 2026

De zeer recent ontvangen meicirculaire laat een positiever beeld zien voor 2027 en verder ten opzichte van de cijfers van de Voorjaarsnota. Dit wordt met name veroorzaakt door een stijging in het accres, het uitstel van de vervanging van de abonnementstarieven Wmo en door actualisatie van de maatstafgegevens. We informeren u met een aparte raadsinformatiebrief over alle mutaties uit de meicirculaire die voor ons relevant zijn, zodat uw raad op 8 juli 2026 kan beschikken over de meest actuele gegevens t.a.v. de rijksinkomsten.

Indexering 2027 Wmo en Jeugd

Door hogere tarieven (OVA-index) en een stijgend zorggebruik zijn de lasten in beide beleidsvelden de afgelopen jaren fors toegenomen. Dit kan niet langer worden opgevangen binnen de, voorheen beperkt geïndexeerde, bestaande budgetten. Door toepassing van een aanvullende, meerjarige indexering van gemiddeld 4,22% zorgen we voor een realistischer beeld van benodigde middelen en onze financiële positie en proberen we begrotingsonrechtmatigheid zoveel mogelijk te voorkomen. Uw raad is per raadsbrief d.d. 25 maart 2026 hierover geïnformeerd. Vanwege de vereisten van reëel en realistisch begroten is het niet toegestaan vooruit te lopen op te realiseren financiële effecten van het projectplan 'Kostenbeheersing Jeugd en Wmo'.

Rentelasten

Voor onze investeringen trekken we vreemd vermogen aan. Op basis van de geactualiseerde liquiditeitenplanning verwachten we in de periode 2027–2030 afgerond € 50 miljoen aan geldleningen aan te moeten aantrekken. Hierbij houden we rekening met een rentepercentage van 3,76 % in 2027, 3% in 2028 en 2% vanaf 2029. Dit met de kanttekening dat de rente zich moeilijk laat voorspellen en wordt beïnvloed door geopolitieke ontwikkelingen. In hoofdstuk 6 lichten we onze meerjarige investeringsvoornemens toe. Door (her)prioritering daarvan kan uw raad in beperkte mate (een deel van) deze rentelasten beïnvloeden.

Actualisatie groenareaal

Op basis van de verschillenanalyse bij de jaarstukken 2025 constateerden we dat de onderbouwing voor ons gazonareaal niet meer actueel was: in 2025 heeft een (aanzienlijke) areaaluitbreiding plaatsgevonden waardoor het bestaande maaibestek, als basis voor gazononderhoud, niet meer passend is. Het areaal plantsoenen op sportvelden is mede in relatie tot de Nota Buitsport opnieuw geïnventariseerd en geactualiseerd. Ook in 2026 e.v. voorzien we verdere uitbreiding van ons groenareaal: zodra de gegevens daarover beschikbaar zijn, zullen wij, indien nodig, uw raad een voorstel doen tot aanpassing van de budgetten via de bestuursrapportage(s).

Onderhoud gemeentelijk vastgoed²

Recente actualisatie van het nog vast te stellen MJOP voor de gemeentelijke gebouwen 2027–2036 laat zien dat de minimale onderhoudsopgave niet past binnen de huidige budgetten en daarmee niet reëel is. Ad hoc onderhoud en uitstel van onderhoud leiden tot inefficiëntie en uiteindelijk hogere kosten. Om de veiligheid en functionaliteit te borgen en kapitaalvernietiging te voorkomen, zijn extra middelen nodig voor een planmatige onderhoudsaanpak. De totale onderhoudskosten zijn voor uw raad beïnvloedbaar door in de toekomst besluiten te nemen over het al dan niet afstoten van gemeentelijk vastgoed. Zolang dergelijke besluiten niet zijn genomen, moeten we rekening houden met de nu geschatte onderhoudskosten.

CAO-ontwikkelingen

De basis voor de doorrekening van de loonkosten in de meerjarenbegroting is de Cao gemeenten 2025-2027'. Deze heeft een looptijd tot en met 31 maart 2027. Voor de periode daarna hanteren we de percentages 'loonvoet sector overheid' op basis van de Meicirculaire. De resultaten daarvan komen pas beschikbaar nadat deze nota aan uw raad is aangeboden. Op basis van ervaringscijfers verwachten we geen substantiële bijstelling.

² De hiermee samenhangende verduurzamingsopgave is, in afwachting van besluitvorming, als bestuurlijke prioriteit opgenomen. De bijbehorende investeringsbedragen en kapitaallasten zijn niet in het begrotingssaldo verwerkt.

3. Gemeenschappelijke regelingen

Inleiding

Met de Nota Verbonden Partijen en overige samenwerkingsverbanden West-Brabant (2024) heeft uw raad regionaal het beleids- en financiële kader voor onze verbonden partijen vastgesteld. De daarin opgenomen richtlijnen moeten borgen dat loon- en prijsindexering begrensd is, de begroting beleidsarm wordt opgesteld en er niet onnodig wordt gereserveerd. Daarmee sluit de Nota Verbonden Partijen aan bij de intentie van de motie welke op 3 juli 2024 is aangenomen. Een absolute nullijn is in een veranderende context o.i. niet realistisch.

Daarnaast heeft u, bij het vaststellen van de begroting 2026, opnieuw de (financiële) richtlijnen bekrachtigd waarmee de gemeenschappelijke regelingen hun begroting 2027 hebben opgesteld. De richtlijnen voor de begroting 2028 van de gemeenschappelijke regelingen stelt u vast in de begroting 2027 die in november voor besluitvorming aan u wordt aangeboden.

In dit hoofdstuk gaat het vooral over het financieel effect van de ingediende ontwerpbegrotingen van onze gemeenschappelijke regelingen. Deze nota is niet het moment waarop u als raad direct invloed heeft op de verbonden partijen. Als raad heeft u formeel invloed op de ontwerpbegroting van een verbonden partij of gemeenschappelijke regeling op het moment dat deze voor een zienswijze wordt voorgelegd. In die fase kunt u uw wensen en bedenkingen meegeven voordat de begroting definitief wordt vastgesteld. In de praktijk is uw invloed groter wanneer de bestuurlijke en financiële kaders eerder worden meegegeven en de eigen vertegenwoordiger in het algemeen bestuur gericht wordt aangestuurd. Voor kleine gemeenten is het vaak effectiever om samen met andere deelnemende gemeenten op te trekken en governance-afspraken over informatie, rapportage en taakuitvoering aan te scherpen.

De rekenkamer brengt in haar lopende onderzoek momenteel in kaart op welke wijze sturing, beheersing en toezicht op verbonden partijen in Rucphen plaatsvindt en welke mogelijkheden uw raad heeft om hierop invloed uit te oefenen. De resultaten hiervan worden eind dit jaar verwacht.

Prognose financieel effect o.b.v. de ontwerpbegrotingen

In ons financieel perspectief houden we rekening met het structureel financieel effect op basis van de geactualiseerde informatie. De ontwerpbegrotingen hebben het volgende structurele effect op ons saldo:

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
GGD West-Brabant	-15.601	-21.595	-28.012	-34.878
Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)	0	0	0	0
WVS-Groep (werkvoorzieningsschap)	15.000	219.000	362.000	451.000
Werkplein Hart van West-Brabant	-426.969	-390.989	-487.120	-702.878
Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt Crisiszorg	-30.520	-30.520	-30.520	-30.520
Regionaal Bureau Leren (RBL)	7.200	8.715	8.924	9.091
Regio West-Brabant (RWB)	53.243	56.619	44.392	26.825
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	-22.747	-26.097	-34.816	-39.019
Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB)	2.173	-5.356	1.861	10.799
West-Brabants Archief (WBA)	-2.052	-2.478	-3.300	-5.698
Belasting samenwerking West-Brabant (BWB)	6.100	6.900	5.000	3.375
Totaal financiële mutatie (-/- = nadeel)	-414.173	-185.801	-161.591	-311.903
t.g.v. reserve voortijdig schoolverlaten (RBL)	-7.200	-8.715	-8.924	-9.091
Totaal effect op begrotingssaldo (-/- = nadeel)	-421.373	-194.516	-170.515	-320.994

De financiële effecten van de vastgestelde begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen verwerken we in de begroting. In bijlage 2 lichten we per verbonden partij kort de inhoudelijke beleidspunten toe. Voor uitgebreidere informatie verwijzen we u naar de stukken bij de raadsvergadering van 10 juni 2026.

4. Investeringsprogramma 2027-2030

Inleiding

In dit hoofdstuk geven we inzicht in ons meerjaren investeringsprogramma. Deze investeringsvoornemens leiden, al dan niet via de begroting, tot voorstellen aan uw raad voor toekenning van de investeringskredieten. Door uw raad hier vroegtijdig over te informeren, kunt u beoordelen of investeringen passen binnen de beleidsmatige en financiële kaders. Voor ons vormt dit de basis voor de verdere voorbereiding en uitvoering. Zo blijft de besluitvorming over toekomstige investeringen transparant en beheersbaar.

In de presentatie van het meerjaren investeringsprogramma maken we onderscheid in een 3-tal categorieën:

- A. Investeringsvoornemens o.b.v. door uw raad vastgestelde plannen;
- B. Vervangingsinvesteringen;
- C. Overige investeringsvoornemens.

Meerjaren investeringsprogramma 2027-2030				
Omschrijving	2027	2028	2029	2030
A. Investeringsvoornemens o.b.v. door uw raad vastgestelde plannen				
Gemeentelijke Rioleringsprogramma 2023 / 2026	708.894	669.855	635.885	632.349
Beleids- en beheerplan Wegen 2024-2028	300.000	300.000	300.000	300.000
Beleidsplan Openbare Verlichting 2023-2027	120.232	158.622	158.622	158.622
Groenbeleidsplan GroenR	130.000	130.000	130.000	130.000
Ontwikkelbudget grondbedrijf	75.000	75.000	75.000	75.000
Integrale projecten				
Rucphen Noord fase 2 (wijkgerichte aanpak)	1.355.506	1.025.467		
<i>klimaatsubsidie Rucphen Noord</i>	-308.019			
Reconstructie Raadhuisstraat	705.962	359.955		
<i>klimaatsubsidie riolering Raadhuisstraat</i>		-128.767		
Aanpassing parkeerterrein gemeentehuis-verharding	155.000			
Reconstructie Noorderstraat zuid	233.621			
Hemelwatervoorziening Gagelrijzen	1.337.043			
<i>klimaatsubsidie hemelwatervoorziening Gagelrijzen</i>	-217.865			
Groenrenovatie en klimaatadaptatie Zwartenburg	68.748	343.738		
Groenrenovatie en klimaatadaptatie Gagelrijzen	50.394	251.970		
Reconstructie St. Janstraat (Rozenkwartier-pastorie)	240.117	200.587		
Reconstructie Rucphensebaan	135.259	676.296	695.115	
Wijkaanpak Den Berg	180.602	916.150	477.861	
Opwaarderen Hoefstraat naar woonstraat	363.900			
Integrale projecten 2028 e.v.		315.875	3.421.392	5.712.756
Subtotaal Integrale projecten	4.300.268	3.961.271	4.594.368	5.712.756
B. Vervangingsinvesteringen				
Vervangingsinvestering gemeentehuis	35.000	25.000	25.000	25.000
Vervanging materieel sneeuwstrooiers en -schuiven	250.000			
Dienstverlening en informatievoorziening	375.000	375.000	375.000	265.000
Vervangen hekwerken	130.000	74.000	38.000	
Vervanging voertuigen Servicedienst/Boa voertuig		45.000	270.000	
C. Overige investeringsvoornemens				
Uitbreiden, vernieuwen, onderhouden speel- en beweegplekken	30.000	30.000	30.000	30.000
Uitvoeringskredieten nota buitensport	468.000	750.000	1.597.000	602.000
Verduurzaming van gemeentelijk vastgoed*	220.749	295.973	334.415	133.645
Totaal geheel	7.143.143	6.889.721	8.563.290	8.064.372
Grondbedrijf				
Kredieten grondexploitatie	347.295	0	0	0
Totaal grondbedrijf	347.295	0	0	0

* zie toelichting op investeringsbedragen

Hieronder lichten we de investeringsvoornemens toe die we in 2027 tot uitvoering willen brengen. De reden daarvoor is dat u bij de begrotingsvaststelling uitsluitend over die investeringsvoornemens een besluit neemt. Ook kunt u dan aangeven voor welke investeringskredieten u eventueel een apart raadsvoorstel wenst te ontvangen voordat tot beschikbaarstelling van het krediet wordt overgegaan. Omdat de investeringsvoornemens voor 2028 e.v. wél ons financieel perspectief beïnvloeden, maken we ook deze in de tabel wel inzichtelijk.

A. Investeringsvoornemens o.b.v. door uw raad vastgestelde plannen

Goed en regelmatig onderhoud is belangrijk om ons gemeentelijk kapitaal te beheren. Voor uw raad is het belangrijk om te weten wanneer onderhoud nodig is, wat dat kost en welke keuzes daarbij horen: zo komt u in positie om te sturen en te controleren. Daarom bieden we uw raad periodiek meerjarenplannen ter vaststelling aan: o.a. voor wegen, riolering, groen en gebouwen. Voor ons is zo'n plan nodig om het onderhoud goed te kunnen voorbereiden, uitvoeren en verantwoorden. Ook de provincie kijkt hier via het interbestuurlijk toezicht naar, om te voorkomen dat de gemeente te lang wacht met onderhoud en daardoor kapitaal verloren gaat. Door deze planmatige aanpak blijven gebouwen, wegen en andere bezittingen in goede staat en worden grotere kosten en problemen voorkomen. De investeringsvoornemens in deze categorie komen voort uit, eerder door uw raad, vastgestelde plannen:

Gemeentelijk Rioleringsprogramma (GRP) 2023-2026 | € 708.894,00

Uw raad heeft op 15 juni 2022 het Gemeentelijk Rioleringsprogramma (GRP) 2023-2026 vastgesteld. Conform dit GRP wordt ingezet op klimaatmaatregelen om schade en overlast ten gevolge van wateroverlast zo veel mogelijk te beperken. Rioolbeheer wordt risico-gestuurd uitgevoerd. Integraal werken is hierbij het uitgangspunt, omdat gecombineerde uitvoering van riool-, weg- en groenbeheer kosteneffectief is en minder overlast geeft voor verkeer en inwoner. In 2026 wordt een nieuw Water- en rioleringsprogramma vastgesteld.

Beleids- en beheerplan Wegen 2024-2028 | € 300.000,00

Wegen zijn belangrijk voor een veilige, vlotte en comfortabele verkeersafwikkeling en dragen daarmee bij aan een leefbare gemeente. In het Beleidsplan Wegen 2024-2028 (vastgesteld door uw raad op 13 december 2023) heeft u de kaders vastgelegd welke de basis vormen voor het huidige beheer en onderhoud van het wegennet. Daarbij willen we het wegennet op kwaliteitsniveau B houden. Belangrijke uitgangspunten daarbij zijn instandhouding en waar mogelijk verbetering, duurzaamheid, tijdig onderhoud en integrale samenwerking met andere disciplines. Ook moet het beheer aansluiten op wettelijke plichten, zoals goed rentmeesterschap en het voorkomen van kapitaalvernietiging.

Beleidsplan Openbare Verlichting 2023-2027 | € 120.232,00

Openbare verlichting draagt bij aan verkeersveiligheid, sociale veiligheid en een prettige openbare ruimte. Daarbij zijn duurzaamheid, betrouwbaarheid en doelmatig beheer belangrijke uitgangspunten. Het op 8 maart 2023 door uw raad daartoe vastgestelde beleidsplan Openbare Verlichting 2023-2027 vormt de basis voor de nu voorliggende investeringsvoornemens: we willen lichthinder beperken en tegelijk rekening houden met natuur, biodiversiteit en de kwaliteit van de leefomgeving. Bij vervanging en nieuwe aanleg is LED het uitgangspunt, samen met dimmen en slimme toepassingen waar dat past. Ook moeten onderhoud en vervanging tijdig worden gepland om kosten te beheersen en kapitaalvernietiging te voorkomen.

Groenbeleidsplan GroenR | € 130.000,00

Op 2 februari 2022 heeft uw raad het groenbeleidsplan 'Groen R | Groenbeleid gemeente Rucphen' vastgesteld, waarin voor renovatie van openbaar groen een structureel investeringsbedrag is opgenomen om het vastgestelde kwaliteitsniveau B te borgen. We werken hierbij zoveel mogelijk integraal in een buurt- of wijkgerichte aanpak met de disciplines water en wegen. Hierdoor is het mogelijk duidelijk te communiceren richting bewoners wanneer het groen in hun wijk wordt aangepakt. Voor de groenrenovaties worden omwonenden uitgenodigd mee te denken en hun wensen kenbaar te maken. Het grootste groenrenovatieproject in 2027 is Den Aanwas/Huisakker in Schijf.

Ontwikkeltbudget grondbedrijf | € 75.000,00

Met de vaststelling op 18 september 2019 van de Nota grondbeleid Rucphen 2019 heeft uw raad gekozen voor 'situationeel grondbeleid'. Daardoor kunnen wij ook initiatiefnemer zijn om projecten te starten en op haalbaarheid te onderzoeken. U stelde daarvoor een jaarlijks ontwikkelkrediet beschikbaar. Daaruit worden haalbaarheidsonderzoeken (zoals stedenbouwkundige verkenningen en taxaties) bekostigd, maar ook voorbereidingskosten voor een omgevingsplan. Indien en zodra het tot een 'GREX' (=grondexploitatie) komt, worden deze kosten daarin ondergebracht.

Integrale projecten

Planmatige werkzaamheden in de openbare ruimte pakken we integraal aan: aanleidingen zijn onder andere beheer (wegen en riolen), uitvoering van vastgesteld beleid (zoals het bomen- en groenstructuurplan), gebiedsontwikkelingen (omleidingsweg en nieuwbouw) en nieuwe eisen rond klimaatadaptatie. De integrale aanpak zorgt voor betere prioritering, efficiëntie en beperkt overlast voor bewoners en verkeer. Uit klimaatstresstesten is gebleken dat Sint Willebrord en ook de wijk Gagelrijzen gevoelig is voor wateroverlast, waardoor bij hevige regenval overlast en schade kan ontstaan omdat het gemengde rioolstelsel dan niet voldoet. Bij de reconstructie van De Gagelrijzen is/wordt daarom regenwater afgekoppeld middels infiltratieriool en wadi's. Om in de toekomst meer regenwater af te kunnen koppelen in de wijk Gagelrijzen is waterberging nodig conform de waterschapsverordening; het realiseren van die berging noemen we hemelwatervoorziening Gagelrijzen.

We werken volgens een meerjarige integrale projectenplanning. De wijkgerichte aanpak Rucphen Noord vergt meer voorbereidingstijd en is daardoor deels doorgeschoven vanuit 2026. Dit geldt ook voor de Raadhuisstraat, mede i.v.m. een verkeerscirculatieplan in relatie tot de geplande nieuwbouw KC Rucphen. In de meerjarenplanning 2027-2030 staan diverse mutaties, waarbij onder andere de integrale wijkaanpak Den Berg in Schijf geen onderdeel was van de meerjarenplanning 2026-2030. Voor de projectenplanning 2028 t/m 2030 zal nog een heroverweging plaatsvinden, mede in relatie tot het financieel perspectief van onze gemeente. Voor een gedetailleerde uitvoeringsplanning verwijzen we u naar bijlage 3.

B. Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen betreft de kosten die we op termijn verwachten te maken om bestaande middelen te vervangen, zoals voertuigen, ICT-middelen, speeltoestellen, gebouwen of machines. In de begroting gaan we uit van een economische levensduur op basis van de door uw raad vastgestelde afschrijvingstermijnen³. Dat doen we om realistisch te begroten en toekomstige vervangingskosten niet als "verrassing" te laten ontstaan.

Dat een middel op basis van de economische levensduur in jaar X "aan de beurt" is, betekent echter niet automatisch dat we het dan ook daadwerkelijk vervangen. Voordat we tot vervanging overgaan, kijken we of de technische levensduur langer is dan de economische: als het middel technisch nog goed functioneert, veilig is en aansluit bij de behoefte, kunnen we de vervanging uitstellen. Op die manier combineren we een realistische, financiële planning met een doelmatige inzet van publieke middelen.

In het financieel perspectief zijn de kapitaallasten voor toekomstige onderwijshuisvesting in Zegge en Schijf nog niet geactualiseerd. De omvang van deze opgave is nog niet bekend, besluitvorming moet nog plaatsvinden en de investeringskredieten vallen naar verwachting grotendeels buiten de komende vierjaarsperiode. Dat laat onverlet dat ook deze opgave nu al financieel moet worden meegewogen, omdat toekomstige lasten niet los kunnen worden gezien van het huidige financiële kader. Vooruitlopend daarop doen we met deze Perspectievennota 2027 een voorstel alvast extra geld te reserveren voor onderwijshuisvesting.

In 2027 houden we rekening met de volgende vervangingsinvesteringen:

Meerjarenplan vervangingsinvestering gemeentehuis 2023-2033 | € 35.000,00

Om de uitstraling en functionaliteit van ons gemeentehuis op peil te houden, hebben wij in 2023 het meerjarenplan vervangingsinvestering gemeentehuis 2023-2033 opgesteld. De investeringsvoornemens sluiten daarbij aan. We voeren vervangingen gefaseerd uit over een periode van 10 jaar, zodat de dienstverlening zo min mogelijk wordt verstoord. De volgende inventarisatie en actualisatie vindt in 2031 plaats.

³ Nota Waarderings- en afschrijvingsbeleid 2025 – raad 14 mei 2025

Materieel gladheidsbestrijding | € 250.000,00

De vervanging van de 2 getrokken strooiers en de 3 sneeuwschuivers is nodig omdat niet alleen de economische, maar ook de technische levensduur is verstreken. Door het gebruik van zout verslijten/roesten de materialen erg hard. Vanwege het feit dat er in de toekomst intensivering plaats vindt in de verschillende weertypes dient het materieel in zeer deugdelijk staat te zijn. Dit is met het huidige materieel, na het gladheidsseizoen 2026-2027, niet meer te garanderen.

MJP Informatievoorziening 2025-2028 | € 375.000,00

In het Meerjarenplan Informatievoorziening 2025-2028 is een jaarlijks krediet van € 375.000,00 opgenomen voor vervanging van hard- en software binnen onze gemeente. Daarbij is rekening gehouden met meerkosten vanwege de verplichte aanbesteding van een aantal bedrijfskritische applicaties. Ook is in de structurele exploitatiebudgetten rekening gehouden met toenemende onderhoudskosten van vervangen, nieuw aanbestede, applicaties.

Hekwerken sportparken € 130.000,00

In het investeringsschema bij het Beleidsplan Buitensport worden ook de hekwerken op de sportparken genoemd. Deze hekwerken vallen niet onder de reikwijdte van het Beleidsplan buitensport. De hekwerken kennen een hoge leeftijd en zijn veelal aan vervanging toe (technisch afgeschreven). In 2027 willen we het hekwerk bij RKS V Rood-Wit en VV DIOZ vervangen.

C. Overige investeringsvoornemens

Vernieuwen, uitbreiden en onderhouden van speel- en beweegplekken | € 30.000,00

Voldoende en goede speel- en beweegplekken in de openbare ruimte dragen bij aan de gezondheid van onze inwoners. Bestaande speel- en beweegplekken worden waar nodig periodiek vernieuwd en waar mogelijk uitgebreid zodat ze beter aansluiten bij de demografische samenstelling van de omgeving. Om te blijven voldoen aan de wet- en regelgeving en de instandhouding van de bestaande speel- en beweegplekken te waarborgen, is het daarnaast noodzakelijk dat de bestaande speel- en beweegplekken worden onderhouden.

Uitvoeringskredieten nota buitensport | € 468.000,00

In 2027 worden op basis van het door uw raad vastgestelde uitvoeringsplan buitensport 2024-2034 investeringen uitgevoerd bij R.K.S.V. Rood-Wit, R.K.V.V. Schijf, T.P.V. De Bocht en T.P.V. Rico. De keuzes zijn gebaseerd op eerder vastgestelde beleidskaders, de kwalificatie als basissportvoorziening, de technische staat van de voorzieningen en, waar van toepassing, de uitkomsten van capaciteitsbeoordelingen en afschrijvingstermijnen. Bij Rood-Wit is bovendien aangesloten op een eerder raadsbesluit om te voorkomen dat de vereniging door een beleidswijziging onevenredig wordt benadeeld.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed | € 220.749,00

Voor ons gemeentelijk vastgoed moeten we voldoen aan de wettelijke eisen voor energiebesparing en rapportage. Daarom is het nodig om het energieverbruik beter te volgen en meer inzicht te krijgen in waar we kunnen besparen. Tegelijk vraagt verduurzaming om maatwerk per pand, omdat niet elk gebouw dezelfde aanpak vraagt. Daarbij kijken we onder meer naar de technische staat, de functie van het gebouw, de verwachte gebruiksduur, de toekomstige bestemming en de kosten die ermee gemoeid zijn. De genoemde kredieten worden niet automatisch meegenomen in de begroting. De wettelijke verplichtingen en bestuurlijke prioriteiten werken we daarom verder uit in een apart raadsvoorstel, waarin we de keuzes en financiële gevolgen inclusief dekking aan uw raad voorleggen.

Kredieten grondexploitatie

Binnen onze actieve grondexploitaties hebben we te maken met kosten van bouw- en woonrijp maken. De opgenomen bedragen hebben betrekking op de verdere ontwikkeling/afronding van de complexen Binnentuin, Hofstede en Leisuregebied en zijn nodig om de gronden geschikt te maken voor uitgifte.

5. Lokale inkomsten

Inleiding

Onze grootste inkomstenbron komt vanuit het Rijk: de (algemene) uitkering. Daarnaast verwacht het Rijk dat gemeenten ook eigen inkomstenbronnen benutten. De gedachte daarachter is dat inwoners en ondernemers zelf bijdragen aan het lokale voorzieningenniveau waarvan zij de voordelen genieten. In de verdeling van het gemeentefonds is daarmee rekening gehouden in de vorm van een korting, gebaseerd op het gemeentelijk 'kapitaal': het aantal woonruimten en de verwachte WOZ-waarde. Voor 2027 voorzien we korting op de algemene uitkering op basis van WOZ-woningwaarde van afgerond € 6 miljoen. Dat betekent feitelijk dat het Rijk verwacht dat we die inkomsten zelf realiseren.

Lokale heffingen

Lokale heffingen zijn belastingen en kosten die wij zelf mogen opleggen aan inwoners, bedrijven en organisaties binnen haar eigen grondgebied. Uw raad beslist welke lokale heffingen er zijn en hoe hoog deze zijn, binnen de grenzen die de wet stelt. Voor sommige heffingen geldt dat ze 'geoormerkt' zijn om de kosten van een specifiek doel te dekken (afvalstoffenheffing, rioolheffing), andere heffingen dienen als 'algemeen dekkingsmiddel' om bij te dragen in de bekostiging van alle gemeentelijke taken en ambities.

Lokale inkomsten voor algemene dekking	2027	2028	2029	2030
OZB eigenaren woningen	3.122.015	3.184.675	3.248.569	3.313.540
OZB eigenaren niet-woningen	745.191	759.895	774.893	790.391
OZB gebruikers niet-woningen	490.395	500.083	509.965	520.164
OZB areaaluitbreiding	60.000	60.000	60.000	60.000
Toeristenbelasting	121.858	124.858	126.858	129.858
Forensenbelasting	20.317	20.723	21.137	21.560
Totaal algemene dekkingsmiddelen	4.559.776	4.650.234	4.741.422	4.835.513
Rijkskorting cluster OZB*	-5.997.642	-6.117.594	-6.239.946	-6.364.745
Directe kosten	-424.703	-442.103	-461.103	-480.261
Netto effect algemene dekkingsmiddelen	-1.862.569	-1.909.463	-1.959.627	-2.009.493

*de korting vanaf 2028 is nog niet te bepalen. We gaan voorlopig uit van een stijging van 2%, vergelijkbaar met de mutatie tussen 2026 en 2027.

In dit hoofdstuk staan daarom onze lokale inkomsten en hun beïnvloedbaarheid centraal. De onroerendezaakbelasting (OZB) vormt de grootste, eigen inkomstenbron. Daarna volgen toeristen- en forensenbelasting. Deze belastingen bieden uw raad, binnen de wettelijke kaders, ruimte voor keuzes en sturing. De overige lokale heffingen, zoals leges, marktgelden en lijkbezorgingsrechten, bieden die ruimte ook maar hebben een beperkte potentiële impact op ons begrotingssaldo, omdat deze (deels) kostendekkend zijn. De afvalstoffenheffing en rioolheffing kunnen niet worden ingezet als algemeen dekkingsmiddel, omdat deze uitsluitend bedoeld zijn voor dekking van de daaraan gerelateerde kosten.

Onroerendezaakbelastingen

Artikel 220 van de Gemeentewet biedt gemeenten de bevoegdheid om een onroerendezaakbelasting (OZB) te heffen van een eigenaar of gebruiker van een onroerende zaak, zoals een woning, bedrijfspand of stuk grond. Uw raad stelt jaarlijks de gewenste OZB-opbrengst vast bij de begrotingsvaststelling. Daaruit volgt een tariefvoorstel per objecttype, wat voor het volgende jaar wordt vastgesteld. Voor 2026 is de OZB-opbrengst begroot op € 4,3 mln.

De COELO-atlas voor de lokale lasten, een gebruikelijke benchmark, laat zien dat we in 2026 op de 40e plaats staan van 'goedkoopste gemeente van Nederland'⁴. Ook in regionaal verband zijn we één van de goedkopere gemeenten.

⁴ [Coelo Atlas lokale lasten 2026](#), lokale lasten voor eigenaar/bewoner voor een meerpersoonshuishouden.

In de situatie waarin een verdere, structurele verslechtering van het financieel perspectief dreigt, volgt verscherpt toezicht en mogelijk ingrijpen van de Provincie. Indien een 'artikel 12-procedure' in beeld komt beoordeelt het Rijk eerst of de gemeente haar eigen inkomsten, en in het bijzonder de OZB, maximaal heeft benut. Dat kan ertoe leiden dat de gemeente wordt geconfronteerd met een forse verhoging van de OZB, maar dan onder voorwaarden die van buitenaf worden opgelegd. Het potentiële OZB-bedrag dat in zo'n geval bij onze inwoners via de OZB wordt geïnd bedraagt € 4,4 mln. (de zgn. 'onbenutte belastingcapaciteit').

Voorstel college: Verhoging OZB-opbrengst met € 2.0 mln.

Het Rijk past in de verdeling van het gemeentefonds voor alle gemeenten een korting toe op de algemene uitkering, omdat gemeenten worden geacht ook zelf inkomsten te verwerven via de OZB. Door de sterke stijging van de WOZ-waarden is die korting in de afgelopen bestuursperiode flink toegenomen. Tegelijkertijd hebben wij in Rucphen in diezelfde periode de OZB bewust begrensd vanwege bestuurlijke afspraken om de lokale lastendruk te beperken. Daardoor is de hogere korting van het Rijk niet gecompenseerd met lokale OZB-opbrengst en liepen we structureel een toenemend bedrag aan inkomsten mis. Omdat tegelijkertijd onze uitgaven, vanwege autonome ontwikkelingen, flink zijn toegenomen, is het niet langer realistisch en houdbaar het beroep op onze lokale, onbenutte belastingcapaciteit langer uit te stellen. We stellen daarom voor de OZB-opbrengst vanaf 2027 met 2,0 miljoen euro (zijnde het actuele verschil tussen korting van het Rijk en lokale netto OZB-opbrengst) te verhogen om het ontstane financiële nadeel te herstellen ten behoeve van ons lokaal voorzieningenniveau.

Forensenbelasting

Op grond van de Gemeentewet heffen we forensenbelasting bij natuurlijke personen die meer dan 90 dagen een gemeubileerde woning aanhouden voor zichzelf of hun gezin in de gemeente zonder daar hun hoofdverblijf te hebben. Uw raad stelt jaarlijks het te hanteren tarief vast. De grondslag is de WOZ-waarde van de woning. De jaarlijkse opbrengst bedraagt momenteel € 20.000,00 voor een 50-tal objecten.

Toeristenbelasting

We mogen toeristenbelasting heffen van personen die in onze gemeente overnachten, maar niet staan ingeschreven (art. 224 Gemeentewet). Het tarief wordt jaarlijks door uw raad bepaald en is een vast bedrag per persoon per nacht. De jaarlijkse opbrengst bedraagt momenteel € 121.000,00. We onderzoeken wat een passende verhoging van de toeristenbelasting kan zijn en verwerken dit in de begroting 2027.

Leges

Leges zijn kosten die onze inwoners betalen voor een concrete dienst van onze gemeente, zoals het aanvragen van een paspoort, het voltrekken van een huwelijk, of een omgevingsvergunning. Leges worden geheven op basis van artikel 229 van de Gemeentewet. We berekenen alle leges tarieven op basis van de 'activity-based-costing-methode', waarbij we een inschatting maken van de werkelijke kosten van een dienst/product. Hierbij houden we rekening met de geraamde tijdsbesteding, externe kosten en een doorbelasting van overhead. De hoogte en systematiek van onze bouwleges gaan we nog vergelijken met enkele omliggende gemeenten. Waar dit leidt tot aanpassing van de tarieven in onze verordening, wordt dit uw aan uw raad voorgelegd in het raadsvoorstel van december.

De opbrengst uit de leges mag de totale kosten niet overtreffen. De tarieven voor leges zijn daarom kostendekkend berekend. Daarnaast zijn er bepaalde producten, zoals paspoorten identiteitskaarten en rijbewijzen, waarvoor maximum tarieven gelden. Deze worden landelijk vastgesteld.

Afvalstoffenheffing

Op grond van de Wet milieubeheer zijn we verplicht om huishoudelijk afval in te zamelen bij onze inwoners. Ter dekking van de kosten voor het beheer van huishoudelijk afval kunnen we een heffing instellen bij die percelen waar de inzamelplicht geldt (art. 15.33 Wet milieubeheer). Wettelijk mogen we niet meer heffen dan we aan kosten verwachten. Ons tarief bestaat uit een vastrecht per perceel en een tarief per lediging voor de restafval, GFT- en ondergrondse verzamelcontainer. Ledigingen van de papiercontainer en het ophalen van plastic (PMD) zijn gratis. Voor onze afvalstoffenheffing hanteren we het uitgangspunt van een volledig 100%-kostendekkende tariefberekening.

Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing

Het kan voorkomen dat onze afvalstoffenheffing in werkelijkheid meer dan kostendekkend is. Het overschot storten we dan in de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing. Deze kan vervolgens worden ingezet om het tarief te drukken of om tekort binnen de heffing te dekken. De voorziening afvalstoffenheffing bevat per 1 januari 2027 een bedrag € 166.260,00.

Rioolheffing

Op basis van artikel 228a van de Gemeentewet mogen we een belasting heffen voor de kosten die we maken voor het inzamelen en verwerken van afvalwater, hemelwater en het beheer van het grondwater. Deze belasting mag niet meer dan kostendekkend zijn. We hanteren een 100%-kostendekkende tariefberekening als basis. Ons tarief bestaat uit een vast bedrag voor woningen en een variabel bedrag voor niet-woningen. De tariefontwikkeling van de rioolheffing is opgenomen in het Gemeentelijk Rioleringsprogramma (GRP).

Overige inkomsten

Ruimtelijke inkomsten

Met een inzet van een Programma kostenverhaal en de Realisatiestimulans voor de realisatie van betaalbare woningen kan de gemeente extra inkomsten genereren die als (extra) dekking voor haar uitgaven kan dienen. Mede door de stijgende kosten die de Omgevingswet met zich meebrengt is het logisch om hiervoor een kostendrager in het kader van de dienstverlening te heffen. Met een actievare rol op het gebied van de uitgifte van gronden voor wonen en werken worden ook extra inkomsten gegenereerd.

Dividendinkomsten

Dividend is winstuitkering van een onderneming aan haar aandeelhouders. Wij hebben o.a. aandelen in Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Saver N.V. en Brabant Water. Het jaarlijks bedrag aan dividend over de afgelopen begrotingsjaren is afhankelijk van de resultaatbestemming van de onderneming en kent een wisselend verloop. We baseren de raming voor 2027 daarom op het gemiddelde bedrag aan dividend over de afgelopen vier begrotingsjaren. De huidige raming van € 46.000,00 is passend.

6. Lokale opgaven

Inleiding

In dit hoofdstuk schetsen we op hoofdlijnen de belangrijkste ontwikkelingen in de opgaven voor Rucphen: Wat speelt er (boven)lokaal, welke kansen zien we en waar liggen de bedreigingen? Daarbij verbinden we de inhoudelijke vraagstukken aan de financiële realiteit van dit moment. Voor een aantal van deze opgaven geven we een indicatie van het (structureel) extra benodigde bedrag om tempo te maken, tempo te behouden en/of ambities waar te maken. Deze bedragen zijn nog niet verwerkt in het meerjarenperspectief.

Gezien de toenemende financiële krapte presenteren we deze bedragen als richtinggevend, zodat uw raad zich eerst over de gewenste keuzes en prioriteiten kan uitspreken. Zo maken we inzichtelijk wat wenselijk is, met respect voor de kaderstellende rol van uw raad. Bovendien zijn ambities uit het coalitieakkoord hierin nog niet meegenomen. Ook die kunnen nog consequenties hebben voor de inhoud van de opgaven, het tempo van uitvoering en/of de benodigde (extra) middelen.

A. Fysieke leefomgeving

Ons beleid voor de fysieke leefomgeving ligt vast in de Omgevingsvisie 2.0 die in 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld. Onze ambities zijn:

- Prettig samenleven;
- Duurzaam samenleven;
- Ruime mogelijkheden voor werk- en vrijetijdsbesteding.

We streven naar 27.000 inwoners in 2040, hetgeen betekent dat er een grote woningbouwopgave ligt. Om prettig en duurzaam te kunnen samenleven, is echter ook het behoud en de groei van voorzieningen noodzakelijk. Nieuwe wijken worden zoveel mogelijk energieneutraal aangelegd en in bestaande wijken vindt onderhoud duurzaam en integraal plaats. Bij grootschalige reconstructies spelen (verkeers-)veiligheid, leefbaarheid en klimaatadaptatie een grote rol. We werken continu aan verbetering van de dienstverlening onder andere door een nog betere afhandeling van Fixi-meldingen.

1. Omgevingswet: Implementatie en doorontwikkeling van het omgevingsstelsel

De Omgevingswet heeft geleid tot een brede, meerjarige opgave voor gemeenten om het fysieke domein integraal, gebiedsgericht en digitaal vorm te geven. Daarnaast brengt de Omgevingswet een verandering in werkwijzen met zich mee. Deze opgave vraagt een samenhangende inrichting en doorontwikkeling van beleid, instrumentarium en uitvoering, evenals een passende organisatorische en digitale inrichting.

Een belangrijk onderdeel hiervan is de doorvertaling van de Omgevingsvisie naar concrete plannen en juridische kaders, waaronder het gefaseerd toewerken naar één samenhangend omgevingsplan. Dit vraagt om nadere uitwerking en richtinggevende keuzes op gebiedsniveau. In 2027 ronden we de uitwerking van de kern Schijf af en starten we met de overige kernen.

De keuzes die worden gemaakt in de inrichting van processen, systemen en samenwerking hebben directe gevolgen voor de benodigde uitvoeringskracht en de daarmee samenhangende kosten. De komende jaren werkt de gemeente stapsgewijs toe naar een toekomstbestendig omgevingsstelsel, waarbij keuzes ten aanzien van ambitieniveau, fasering en beschikbare middelen bepalend zijn voor de mate en het tempo van realisatie. De bijdragen vanuit het Rijk zijn onzeker en niet toereikend om onze taak en ambitie in te vullen.

2. Wonen en nieuwkomers

Met het vaststellen van het volkshuisvestingsprogramma heeft de gemeenteraad in 2025 richting gegeven aan de gemeentelijke opgave op het gebied van wonen. De gemeente staat voor de opgave om deze ambities en doelstellingen te vertalen naar een samenhangende en uitvoerbare aanpak, gericht op het realiseren van voldoende, passende en betaalbare woningen en het versterken van de regierol op het woonbeleid. Voor uitvoering op het door de gemeenteraad vastgestelde ambitieniveau is een structurele versterking van uitvoeringskracht binnen het taakveld wonen noodzakelijk.

Woningbouw vindt deels plaats op gemeentelijke gronden en deels vanuit Thuisvester en ontwikkelaars. De komende jaren wordt uitvoering gegeven aan meerdere majeure woningbouwontwikkelingen binnen de

gemeente. Het betreft zowel uitbreidingslocaties als binnenstedelijke herontwikkelingen. In 2027 ligt de focus onder andere op de (verdere) ontwikkeling van projecten zoals De Leijvelden in Rucphen, en de bouw van woningen in Vissenberg fase 3 in Sprundel. Daarnaast wordt gewerkt aan diverse herontwikkelingslocaties (voorbereiding plan en daadwerkelijke bouw) in met name in St. Willebrord, Sprundel en Zegge. Deze projecten leveren een belangrijke bijdrage aan de gemeentelijke woningbouwopgave en de benodigde toevoeging van woningen binnen de verschillende kernen. Naar verwachting worden er in 2027 circa 100 woningen opgeleverd.

We hebben een wettelijke en maatschappelijke opgave om te voorzien in de opvang en huisvesting van nieuwkomers, waaronder Oekraïense ontheemden, asielzoekers en statushouders. Dit omvat het tijdig realiseren van passende huisvesting, het faciliteren van doorstroom en het organiseren van de bijbehorende randvoorwaarden. De toestroom ligt al meerdere jaren op een structureel hoog niveau en wordt beïnvloed door landelijke taakstelling en spreidingsafspraken.

Ten aanzien van de huisvesting van statushouders zijn we de achterstand aan het inlopen. Een structurele aanpak van de andere doelgroepen is niet geborgd. Voor een effectieve en efficiënte uitvoering voor de huisvesting van spoedzoekers zijn aanvullende keuzes en middelen noodzakelijk, mede in relatie tot regionale samenwerking en landelijke kaders. Zonder deze borging bestaat het risico dat de uitvoerbaarheid van de opgave onder druk komt te staan en reguliere taken worden verdrongen.

3. Openbare ruimte

Centraal staat het op peil houden en waar nodig versterken van kwaliteit, veiligheid en duurzaamheid, in een context van groeiend areaal, stijgende kosten en nieuwe wettelijke en maatschappelijke opgaven. Het onderhoud van de openbare ruimte wordt zoveel mogelijk integraal uitgevoerd. We hebben oog voor nieuwe opgaven, zoals klimaatadaptatie, hittestress en een versnelling van de vervanging en verzwaring van kabels en leidingen. Gelet op de groei van onze gemeente betekent dit ook een uitbreiding van areaal van wegen, groen en riolering. Dit wordt vertaald in onze beheerplannen en bijbehorende begrotingen. We monitoren ons proces om onderhoud en vervanging effectief en efficiënt te houden continu. Een nieuw instrument waar op is ingezet is het HIOR (Handboek Inrichting Openbare Ruimte), waar de kaders van de wijze waarop we de openbare ruimte willen inrichten zijn beschreven.

We streven naar een groene, aantrekkelijke leefomgeving, met aandacht voor biodiversiteit, klimaatadaptatie en voldoende speel- en sportvoorzieningen. Vanaf 2027 zal er voor het groenonderhoud (kwaliteitsniveau B) gewerkt gaan worden op basis van een nieuw bestek, waarvan nog onbekend is of dit binnen het aangepaste budget op basis van autonome ontwikkeling past. We evalueren bestaande beleidskaders en uitvoeringsplannen en er zal een actieplan opgesteld worden om de instandhouding van het onderhoud van onze bomen duurzaam te kunnen garanderen.

In 2026 wordt het nieuwe Water en Riolerings Programma (WRP) vastgesteld. Dit gaat het kader vormen voor beheer en vervanging van het riool. We werken risico gestuurd en integraal, gekoppeld aan reconstructies in de openbare ruimte om schade en overlast bij droogte en/of extreme neerslag te beperken. In 2027 wordt tevens ingezet op de afronding van het nieuwe afvalbeleid. Er vindt optimalisatie van de aanbidding en inzameling van plasticverpakkingsafval plaats.

Het proces van de afwaardering van wegen naar 30 km zones ten gevolge van de aanleg van de rondweg wordt voortgezet. Deze projecten zijn en worden vertaald in het investeringsprogramma. Onze wegenstructuur is op orde en het kwaliteitsniveau B wordt door goed onderhoud gewaarborgd. Met het reguliere openbare vervoer en de dorpsbus wordt een goede invulling gegeven aan gedeelde mobiliteit. We verbeteren ons fietsnetwerk door de ontbrekende schakels in te vullen. Daarnaast bestaat er de mogelijkheid om te werken aan een snelfietspad tussen Roosendaal en Etten-Leur. Gemeentelijke besluitvorming over de wens en haalbaarheid moet nog plaatsvinden.

4. Economie

We streven naar een gunstig vestigingsklimaat voor een gezonde economie in de gemeente, waarbij ondernemers op een verantwoorde en duurzame manier kunnen groeien. Er wordt ook actief bijgedragen aan de brede welvaart. Met de verdere ontwikkeling van het sport- en leisuregebied Binnentuin en de uitgifte van bedrijventerreinen maken we ondernemen in de gemeente aantrekkelijk. Onze gemeente is aantrekkelijk voor dagtoerisme, we streven ook naar groei van het aantal overnachtingen in Rucphen. Na de evaluatie van de

Visie Vrijetijdseconomie in 2026 zullen we speerpunten om dit te bereiken verder vormgeven. Binnen de regio werken we samen op het gebied van economie.

5. Energie en duurzaamheid

Ons doel is om in 2050 energieneutraal en gasloos te zijn. Een grootschalige isolatiecampagne is in voorbereiding en zal in 2027 van start gaan. Hiermee kunnen inwoners besparen op de energielasten. Er zijn diverse alternatieven voor gas. Deze mogelijkheden worden wijkgericht aangepakt en vertaald in het warmteprogramma. Ten aanzien van de doelstelling op het gebied van duurzame energieopwekking is het noodzakelijk om meer data gestuurd te gaan werken en doelstellingen te herijken om tot de juiste maatregelen te komen die bij gaan dragen aan onze ambitie.

De energietransitie wordt echter belemmerd door netcongestie. Dit relatief nieuwe thema gaat een grote rol spelen bij het (on)mogelijk maken van ontwikkelingen. Het is noodzakelijk dat er een nieuw regelstation komt in de gemeente om de netcapaciteit te vergroten en toekomstbestendig te maken. Hiervoor wordt proactief en goed samengewerkt met de netbeheerder.

Voor het gemeentelijk vastgoed geldt dat wij moeten voldoen aan de wettelijke eisen op het gebied van energiebesparing en rapportage. Vanuit de Wet energiebesparingsplicht zijn een energiemanagementsysteem en het systematisch monitoren van energieverbruik belangrijke onderdelen. Dit vraagt om meer grip op het energiegebruik van onze gebouwen, zodat inzicht ontstaat in verbruiken en besparingsmogelijkheden. Niet ieder gebouw is echter in dezelfde mate geschikt voor dezelfde verduurzamingsmaatregelen. De uitvoering hiervan vraagt bovendien om investeringen. Daarom zal per pand moeten worden beoordeeld welke maatregelen haalbaar, doelmatig en passend zijn, rekening houdend met onder meer de technische staat, functie, gebruiksduur en eventuele toekomstige keuzes rondom behoud, aanpassing of afstoting. Ook de terugverdientijd van investeringen speelt daarbij een belangrijke rol. Verduurzaming van gemeentelijk vastgoed is daarmee niet alleen een wettelijke opgave, maar ook een traject waarin maatwerk, zorgvuldige afwegingen en financiële keuzes centraal staan.

Gewenste extra middelen voor (bestuurlijke) prioriteiten

In onderstaande tabel treft u voor A. Fysieke Leefomgeving voor ieder beleidsthema de extra benodigde middelen op basis van onze prioriteiten. Deze middelen worden niet automatisch in de begroting 2027 e.v. verwerkt, tenzij er een concreet dekkingsvoorstel voor is.

A. Fysieke leefomgeving - (bestuurlijke) prioriteiten				
onderwerp	2027	2028	2029	2030
1. Omgevingswet	49.450	49.667	49.889	50.116
2. Wonen en nieuwkomers	92.000	95.864	100.178	104.686
3. Openbare ruimte	25.000	0	0	0
4. Economie	0	0	0	0
5. Energie en duurzaamheid	0	13.467	33.199	55.493
Te vinden dekking	166.450	158.998	183.266	210.295
Waarvan incidenteel	25.000	0	0	0
Te vinden structurele dekking	141.450	158.998	183.266	210.295

B. Zorg en samenleving

1. Volksgezondheid: Preventie en publieke gezondheidszorg

Op grond van de Wet publieke gezondheid hebben gemeenten de taak om een GGD in stand te houden. In regionaal verband participeren we daarom in de GR GGD, waarmee wordt ingezet op het bevorderen, beschermen en bewaken van de gezondheid van onze inwoners. Dit doen we met een gestructureerde aanpak van infectieziekten, jeugdgezondheidszorg en collectieve preventie op grond van de Wet publieke gezondheid.

Lokaal en regionaal geven we uitvoering aan de afspraken tussen gemeenten en het Rijk uit het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het IZA richt zich op het versterken van de samenwerking tussen het medisch en sociaal domein, preventie en het verbeteren van de mentale/fysieke gezondheid.

Hieraan nauw verwant is het GALA dat zich richt op het terugdringen van gezondheids-achterstanden en het bevorderen van een gezonde leefstijl. In dat kader zetten we nu buurtsportcoaches in als verbindende schakel in het realiseren van onze ambities op het gebied van sport, bewegen en preventie in onze gemeente.

Het ontbreken van structurele financiering vanuit de landelijke regelingen vormt een bedreiging voor onze (preventieve) inzet op het thema. Ook ten aanzien van onze eigen middelen speelt dit, zo is de inzet van buurtsportcoaches tot nog toe met incidentele middelen bekostigd en vanaf 2027 niet in de begroting opgenomen. Voor het voortzetten van deze inzet is dus structureel budget nodig.

2. Zorg en ondersteuning: Jeugdhulp, Wmo en de sociale basis

Zorg en ondersteuning op lokaal niveau vormen een kernonderdeel van het sociaal domein. Binnen de kaders van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning ligt bij ons de verantwoordelijkheid om samenhangende en toegankelijke voorzieningen te realiseren. Deze inzet is gericht op het versterken van de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie, met als doel dat iedereen naar vermogen kan deelnemen aan de samenleving. Zo weten (kwetsbare) inwoners onze toegang (VraagR) goed te vinden en hebben inwoners vooral positieve ervaringen met de zorg en ondersteuning die door onze professionals wordt geboden. In 2027 blijven we onze dienstverlening doorontwikkelen, conform de uitgangspunten voor stevige lokale teams die landelijk zijn afgesproken.

Een belangrijke uitdaging is de financiële druk op onze zorgbudgetten. Doordat de vraag naar ondersteuning toeneemt en de budgetten vanuit het Rijk niet in hetzelfde tempo meestijgen zien we dat de financiële druk bij gemeenten toeneemt. Wij anticiperen hierop met een (project)plan voor kostenbeheersing. In het project kostenbeheersing Jeugdwet en Wmo werken we met een gedeelde overtuiging en drie ontwikkellijnen, deze onderdelen vormen de kaders van onze aanpak.

Deze overtuiging geldt als de 'paraplu' waaronder alle acties en interventies plaatshebben:

Wij hebben de verantwoordelijkheid om inwoners zo veel mogelijk zelfstandig te laten meedoen, met steun van hun eigen netwerk, een sterke sociale basis en ondersteuning dichtbij. Specialistische zorg en maatwerkvoorzieningen zijn daarbij geen vanzelfsprekendheid, maar een vangnet dat we zorgvuldig en alleen inzetten wanneer lichtere oplossingen niet toereikend zijn, zodat deze zorg beschikbaar blijft voor inwoners die er echt op aangewezen zijn.

We geloven dat door een integrale benadering, waarbij preventie, eigen kracht en lokale samenwerking centraal staan, de gemeente grip kan krijgen op de kosten zonder dat de ondersteuning voor inwoners onder druk komt te staan. De focus ligt op het realiseren van een toekomstbestendig sociaal stelsel.

We hebben de volgende drie ontwikkellijnen uitgewerkt⁵:

1. Het versterken van de sociale basis en het voorliggend veld
2. Het versterken van de toegang en inzet op normaliseren
3. Het effectiever organiseren van de inzet van geïndiceerde zorg

⁵ Zie bijlage 4: Projectplan Kostenbeheersing Jeugd en Wmo

Ten aanzien van de Wmo en jeugdhulp zien we verder kansen in het versterken van onze regionale samenwerking. Voor jeugd is reeds een gezamenlijke regiovisie vastgesteld en wordt gewerkt aan het optuigen van een gemeenschappelijke regeling. Ook op het vlak van de Wmo wordt onderzocht hoe de samenwerking versterkt kan worden, als eerste stap is het vergroten van de regionale samenwerking naar negen gemeente (D9) in voorbereiding. Daarnaast wordt voor jeugd en Wmo in samenhang gezien hoe we in regionaal verband het toezicht (gericht op rechtmatigheid, doelmatigheid en bescherming van kwetsbare inwoners) kunnen versterken.

3. Participatie & inkomen: Re-integratie, schuldhulpverlening en bijstand

Landelijk stelt de Participatiewet gemeenten verantwoordelijk voor het bevorderen van arbeidsdeelname en het bieden van schuldhulpverlening. Met de ontwikkelingen rond Participatiewet in Balans komt er meer nadruk te liggen op maatwerk, vertrouwen en eenvoud in de uitvoering, zodat gemeenten beter kunnen aansluiten bij de persoonlijke situatie van inwoners. Dit betekent ook meer ruimte om mensen met complexe problematiek integraal te ondersteunen, waarbij werk, inkomen en zorg in samenhang worden opgepakt. Dit met als doel een sluitende aanpak die duurzame participatie mogelijk maakt.

We werken binnen de regio West-Brabant West in gemeenschappelijke regelingen nauw samen met Werkplein en WVS om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen. Schuldhulpverlening is georganiseerd met partners zoals Humanitas en Kredietbank Nederland en richt zich op preventie en curatieve hulp.

Kansen liggen in het versterken van regionale samenwerking, het bieden van integrale ondersteuning (waarbij werk, inkomen en zorg samenkomen) en het inzetten op preventieve aanpakken die schulden en werkloosheid helpen voorkomen. Deze ontwikkelingen sluiten aan bij de beweging van de Participatiewet in Balans. Tegelijkertijd zijn er bedreigingen, zoals de toenemende complexiteit van de doelgroep en spanningen tussen maatwerk en rechtmatigheid. Ook is er sprake van maatschappelijke ontwikkelingen die het gebruik (en daarmee de kosten) van bepaalde voorzieningen doen stijgen. Voor het in stand houden van een van deze voorzieningen - de voedselbank - is daarom structureel een hogere bijdrage nodig.

4. Onderwijs: onderwijs, onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer

We hebben geen formele verantwoordelijkheid voor de inhoud van het onderwijs, maar vervullen wel een belangrijke verbindende, faciliterende en regisserende rol. Wij hebben bijvoorbeeld een aantal wettelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting, leerplicht, passend onderwijs en leerlingenvervoer. Verder stimuleren we de samenwerking tussen onderwijs, zorg en jeugd.

Ons huidige overkoepelende lokaal onderwijsbeleid sluit niet meer optimaal aan bij de recente ontwikkelingen en opgaven. Daarnaast loopt de huidige beleidsperiode van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) af. Dit maakt nieuwe keuzes noodzakelijk en biedt tegelijkertijd de kans om het lokale onderwijsbeleid integraal te herzien en beter op elkaar af te stemmen.

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is leidend voor onderhoud en nieuwbouw van scholen; twee projecten worden uitgevoerd (nieuwbouw basisschool Heilinde en voorbereiding ontwikkeling Kindcentrum Rucphen) en over twee projecten (Schijf en Zegge) moet nog besluitvorming plaatsvinden. De kansen liggen in het realiseren van kwalitatieve, toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Bedreigingen zijn verouderde gebouwen, beperkte middelen en complexe regionale afspraken die flexibiliteit beperken.

5. Sport, Cultuur & Recreatie

Landelijk stimuleert het Rijk sport en cultuur nadrukkelijk als belangrijke pijlers voor gezondheid, sociale cohesie en participatie. Gemeenten ontvangen hiervoor middelen, onder andere voor sportvoorzieningen, verenigingsondersteuning en culturele activiteiten en initiatieven.

Er is een breed sport- en cultuuraanbod aanwezig, met subsidies voor verenigingen, exploitatie van accommodaties (zoals zwembad De Watertuin), ondersteuning van bibliotheek en dorpshuizen, en de inzet van Rucphen Beweegt. Voor de buitensport is met de Nota Buitensport 2024-2034 een investeringsprogramma opgesteld. Daarnaast wordt momenteel onderzoek gedaan naar de situatie en kansen op het gebied van binnensport, zodat gericht kan worden gestuurd op het versterken en borgen van de continuïteit. Parallel daaraan wordt gewerkt aan een kunst- en cultuuragenda.

Tegelijkertijd zijn er financiële en organisatorische aandachtspunten, zoals stijgende huisvestingslasten, een toenemende druk op vrijwilligers en verschillen in draagkracht tussen verenigingen. Dit vraagt om heldere keuzes, een toekomstbestendige inzet van middelen en goede samenwerking met maatschappelijke partners.

Er liggen echter ook duidelijke kansen: het verder versterken van lokale netwerken; het beter benutten van subsidies en het vergroten van de maatschappelijke impact van sport en cultuur.

Gewenste extra middelen voor (bestuurlijke) prioriteiten

In onderstaande tabel treft u voor B. Zorg en Samenleving voor ieder beleidsthema de extra benodigde middelen op basis van onze prioriteiten. Deze middelen worden niet automatisch in de begroting 2027 e.v. verwerkt, tenzij er een concreet dekkingsvoorstel voor is.

B. Zorg en samenleving - (bestuurlijke) prioriteiten				
onderwerp	2027	2028	2029	2030
1. Volksgezondheid	180.000	184.500	189.113	193.841
2. Zorg en ondersteuning	0	0	0	0
3. Participatie & inkomen	15.000	15.150	15.302	15.455
4. Onderwijs	250.000	250.000	250.000	250.000
5. Sport, cultuur & recreatie	0	0	0	0
Te vinden dekking	445.000	449.650	454.415	459.296
Waarvan incidenteel	0	0	0	0
Te vinden structurele dekking	445.000	449.650	454.415	459.296

C. Veiligheid

Veiligheid is één van de belangrijkste taken van de overheid. Wij werken hiervoor nauw samen met partners zoals de Politie, Openbaar Ministerie, Veiligheidsregio, Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) en het Zorg- en Veiligheidshuis. Samen met de gemeenten in district De Markiezaten en deze partners maken wij een Integraal Veiligheidsplan (IVP). Hierin staan afspraken over de aanpak van verschillende veiligheidsthema's. Veiligheidsproblemen stoppen namelijk niet bij gemeentegrenzen. Daarom werken we samen volgens het principe: "De dijken even hoog".

1. Georganiseerde criminaliteit

Bij georganiseerde criminaliteit werken mensen samen om illegale activiteiten en ernstige misdrijven te plegen. Dit zorgt voor ondermijning. Dat betekent dat de onderwereld en de normale samenleving met elkaar verweven raken. Dit heeft een negatieve invloed op de samenleving en de rechtsorde.

Ook wij hebben hierin een taak. We willen voorkomen dat de gemeente onbedoeld criminele activiteiten mogelijk maakt. Daarom is het belangrijk dat we signalen op tijd herkennen, regels actueel houden en zorgvuldig werken. Daarnaast willen we inwoners en ondernemers helpen om signalen van criminaliteit te herkennen en te melden.

Als we signalen van ondermijning zien, gebruiken we waar mogelijk bestuurlijke maatregelen. We werken daarbij samen met andere gemeenten en regionale partners. Ondermijnende criminaliteit is vaak moeilijk zichtbaar en verandert steeds. Daarom is een blijvende en flexibele aanpak nodig.

2. Zorg en Veiligheid

Steeds meer mensen hebben te maken met complexe problemen, terwijl er niet genoeg zorg- en opvangplekken zijn. Hierdoor kunnen problemen groter worden en kan de openbare orde en veiligheid onder druk komen te staan. Om dit aan te pakken, moeten overheden en samenwerkingspartners goed samenwerken. Een belangrijke en essentiële stap is de start van een persoonsgerichte aanpak. Hierbij kijken we per persoon welke hulp nodig is. Lokaal is het belangrijk dat er genoeg passende voorzieningen zijn. Daarnaast zetten we ons regionaal en landelijk in voor voldoende capaciteit en goede voorwaarden. Een belangrijk onderwerp binnen zorg en veiligheid is mensenhandel. Door het toenemende aantal meldingen en situaties wordt de aanpak hiervan in ons district steeds moeilijker.

3. Weerbaarheid en veerkracht

Door de toenemende spanningen in de wereld is het belangrijk dat onze samenleving goed voorbereid is op langdurige verstoringen en crises. Daarom werken we samen met de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant aan het vergroten van de weerbaarheid en veerkracht van inwoners en organisaties.

Samenwerking tussen gemeenten, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties is hierbij erg belangrijk. Het versterken van weerbaarheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Een essentieel en noodzakelijk onderdeel hiervan zijn noodsteunpunten. Dit zijn plekken in wijken waar inwoners tijdens een langdurige crisis terecht kunnen voor informatie en mogelijk extra hulp. Het is nog niet duidelijk wat de extra kosten hiervan zullen zijn.

4. Wijkveiligheid

Bij wijkveiligheid zetten we in op zichtbare en toegankelijke boa's in dorpen, wijken en het buitengebied. Door de tijdelijke uitbreiding van de boa-capaciteit (tot en met 2027) zijn er meer boa's zichtbaar op straat met de daarbij horende interventies. Hierdoor is er meer contact met inwoners en samenwerkingspartners in de wijken. We werken hierbij veel samen met de politie. Een volgende essentiële stap is het live kunnen bekijken van camerabeelden van openbare ordecamera's op het politiebureau in Roosendaal. De aanbesteding hiervoor is gestart.

Gewenste extra middelen voor (bestuurlijke) prioriteiten

In onderstaande tabel treft u voor C. Veiligheid voor ieder beleidsthema de extra benodigde middelen op basis van onze prioriteiten. Deze middelen worden niet automatisch in de begroting 2027 e.v. verwerkt, tenzij er een concreet dekkingsvoorstel voor is.

C. Veiligheid - (bestuurlijke) prioriteiten				
onderwerp	2027	2028	2029	2030
1. Georganiseerde criminaliteit	0	0	0	0
2. Zorg en Veiligheid	0	0	0	0
3. Weerbaarheid en veerkracht	0	0	0	0
4. Wijkveiligheid	0	0	0	0
Te vinden dekking	0	0	0	0
Waarvan incidenteel	0	0	0	0
Te vinden structurele dekking	0	0	0	0

D. Dienstverlening en bedrijfsvoering

In dit onderdeel kiezen we voor een volgorde van buiten naar binnen: eerst de opgaven die direct zichtbaar en merkbaar zijn voor inwoners en samenleving. Vervolgens de opgaven die de basis vormen om onze uitvoeringskracht duurzaam op peil te houden.

1. Dienstverlening

Landelijk verandert de gemeentelijke dienstverlening. Inwoners en ondernemers verwachten dat zij overheidszaken eenvoudig (digitaal) kunnen regelen, met duidelijke informatie, snelle afhandeling en passende bereikbaarheid. Tegelijkertijd blijft persoonlijk contact noodzakelijk voor inwoners die ondersteuning nodig hebben of te maken hebben met complexe vragen. Ook neemt de behoefte toe aan maatwerk, transparantie en dienstverlening die aansluit bij verschillende doelgroepen. Daarnaast worden de eisen op het gebied van privacy, informatiebeveiliging, digitale toegankelijkheid en betrouwbaarheid van gegevens steeds verder aangescherpt. Gemeenten ontwikkelen daarom steeds vaker een organisatiebrede aanpak, waarbij dienstverlening, processen, systemen en klantcontact integraal worden ingericht.

We hebben geen actueel, samenhangend en toekomstbestendig dienstverleningsconcept/-visie. Hierdoor ontbreekt een eenduidig kader voor keuzes rondom bereikbaarheid, openingstijden, servicenormen en procesinrichting. In onze frontoffice, als belangrijk contactpunt voor inwoners, staat daarnaast de uitvoering onder druk door capaciteitsvraagstukken, kwetsbaarheid in kennis en noodzakelijke (wettelijke) verbeteringen in processen en systemen. Ook organisatiebreed vraagt verdere professionalisering van dienstverlening aandacht, zodat inwoners en ondernemers op een herkenbare en consistente wijze worden geholpen, ongeacht het contactkanaal of organisatieonderdeel.

Deze ontwikkeling biedt kansen om dienstverlening slimmer te organiseren, digitale mogelijkheden beter te benutten en inwoners en ondernemers passender te ondersteunen. Een duidelijke koers kan daarbij zorgen voor meer samenhang en toekomstbestendige keuzes. Tegelijkertijd vraagt dit om investeringen in mensen, processen en systemen, terwijl de beschikbare capaciteit onder druk staat en wet- en regelgeving steeds complexer wordt.

2. Informatievoorziening en -technologie

Vrijwel alle gemeentelijke werkzaamheden en dienstverlening zijn afhankelijk geworden van een goed functionerende IT- en informatievoorzieningsomgeving. Investeren in een betrouwbare, veilige en toekomstbestendige digitale omgeving is daarmee geen keuze meer, maar een randvoorwaarde voor het functioneren van de organisatie. Tegelijkertijd worden wet- en regelgeving op het gebied van privacy, archivering, openbaarheid en informatiebeveiliging verder aangescherpt. Met de komst van de Europese NIS2-richtlijn en de Nederlandse Cyberbeveiligingswet worden gemeenten verplicht om aanvullende maatregelen te treffen voor digitale weerbaarheid, risicobeheersing en bedrijfscontinuïteit. Ook nemen cyberdreigingen, digitaliseringsvraagstukken en afhankelijkheid van leveranciers toe. Daarnaast vragen nieuwe wettelijke ontwikkelingen, zoals de Omgevingswet, steeds meer om goed op elkaar aangesloten systemen en digitale ondersteuning van uitvoeringsprocessen.

We werken aan de verdere modernisering van het digitale landschap. De overgang naar Microsoft 365, Cloud toepassingen en vernieuwde hardware ondersteunt een andere manier van samenwerken en een flexibeler werkplek. Tegelijkertijd vraagt ook de onderliggende informatiehuishouding blijvende aandacht: informatiebeheer, archivering, privacy, applicatiebeheer en de kwaliteit van basisregistraties zijn essentieel voor een rechtmatige en betrouwbare uitvoering van gemeentelijke taken.

Daarnaast is gestart met een meerjarig investeringsprogramma voor hard- en software. Hiermee ontstaat beter inzicht in aanwezige systemen, contracten, vervangingsmomenten en structurele kosten. Dit biedt een belangrijk fundament om strategische keuzes te maken binnen het automatiseringslandschap en tijdig te sturen op financiële en organisatorische knelpunten. Daarbij is van belang om aan te geven dat de huidige uitgaven aan automatisering per inwoner in Rucphen nog altijd onder het niveau ligt dat uit de benchmark voor vergelijkbare gemeenten naar voren komt. Gemiddeld geeft Rucphen per inwoner €15 minder uit dan gemeenten van vergelijkbare grootte⁶. Gegeven de verdere digitaliseringsopgave, stijgende kosten en toenemende eisen aan beveiliging en continuïteit vraagt dit om zorgvuldige en tijdige investeringen om blijvend

⁶ Op basis van 24.050 inwoners komt dat neer op een bedrag van afgerond € 360.750,00

te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving en aan de eisen die aan een betrouwbare gemeentelijke dienstverlening worden gesteld.

De groeiende afhankelijkheid van systemen vraagt daarbij om voldoende capaciteit, specialistische kennis en een organisatie die bij incidenten snel kan herstellen. Ook wordt verkend hoe AI op verantwoorde wijze kan bijdragen aan efficiëntere werkprocessen, betere informatieondersteuning en kwaliteitsverbetering. Deze ontwikkelingen bieden kansen om samenwerking te verbeteren, processen slimmer in te richten en informatie beter beschikbaar en beheersbaar te maken. Tegelijkertijd vragen zij om blijvende investeringen en scherpe keuzes, omdat kosten stijgen, specialistische kennis schaars is en de impact van storingen of cyberincidenten groot kan zijn voor de continuïteit van de dienstverlening.

3. Participatie en communicatie

Participatie is een vast onderdeel geworden van goed bestuur. Inwoners willen eerder betrokken worden bij plannen die invloed hebben op hun leefomgeving. Zij verwachten duidelijkheid over hun rol en willen weten wat de gemeente met hun ideeën doet. Het hogere doel is daarom een gemeente die niet alleen vóór inwoners werkt, maar vooral samen mét inwoners, ondernemers en organisaties.

Ook nieuwe wetten, zoals de Omgevingswet en de Wet versterking participatie, maken participatie verplicht. Uw raad heeft hiervoor het beleid 'Samen R toe doen' en een participatieverordening vastgesteld. Daarmee is afgesproken dat participatie een normaal onderdeel is van het werk van de gemeente.

Uit gesprekken en onderzoeken blijkt dat inwoners behoefte hebben aan betere betrokkenheid, duidelijke communicatie en goede terugkoppeling. Daarom wil de gemeente participatie op een vaste en professionele manier organiseren binnen de hele organisatie.

Om dit goed uit te voeren zijn structurele middelen nodig, zoals een participatieplatform, trainingen voor medewerkers, ondersteuning van inwonersinitiatieven en duidelijke werkwijzen. Zonder deze ondersteuning ontstaat versnippering en kunnen verwachtingen van inwoners niet goed worden waargemaakt. Dit kan het vertrouwen in de overheid verminderen. Goede participatie zorgt juist voor betere besluiten, meer draagvlak en meer samenwerking met de samenleving. Zo wordt 'Samen R toe doen' niet alleen beleid, maar ook een herkenbare manier van werken.

4. Organisatie

We bouwen verder aan een organisatie die doet wat nodig is en dat ook goed doet. Een organisatie die stevig staat, duidelijke keuzes maakt en prettig samenwerkt. Onze kernwaarden Gelijkwaardig, Prestatiegericht en Samen (GPS) helpen ons daarbij. Zij geven richting aan hoe we werken, hoe we met elkaar omgaan en hoe we onze organisatie verder vormgeven. Ons kompas!

De eerste stap is focus. De opgaven waar we voor staan vragen steeds meer van ons. De wereld om ons heen wordt ingewikkelder, de druk op de uitvoering neemt toe en de financiële ruimte staat onder spanning. Dat maakt duidelijk dat we niet alles tegelijk kunnen doen. Daarom is het belangrijk dat we samen helder hebben wat echt belangrijk is, wat voorrang krijgt en waar we onze energie op richten. De programmabegroting speelt daarin een belangrijke rol als bestuurlijk contract. Daarin leggen raad, college en organisatie de doelen vast, welke keuzes daarbij horen en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn. Zo brengen we richting, inhoud en geld bij elkaar.

Focus vraagt ook om een organisatie die goed is ingericht. Daar komt comfort bij kijken. Comfort betekent voor ons niet dat alles makkelijk moet zijn, maar wel dat onze medewerkers goed kunnen werken in een organisatie die past bij onze gemeente. Een organisatie die overzichtelijk is, duidelijke rollen heeft en ruimte geeft aan vakmanschap en creativiteit. Medewerkers moeten weten waar ze aan toe zijn, wat er van hen wordt verwacht en waar zij zelf ruimte hebben om te handelen. Dat vraagt om goed werkgeverschap, goede ondersteuning en systemen die helpen.

Comfort zit ook in een organisatiestructuur die past bij onze gemeente: niet te complex, maar wel stevig en duidelijk. Daarbij zijn rollen helder belegd, met een duidelijk onderscheid tussen bestuurlijk opdrachtgever, ambtelijk opdrachtgever en ambtelijk opdrachtnemer. Als die structuur klopt, geeft dat rust, richting en vertrouwen.

Daarmee komen we bij sterk leiderschap. Dat geldt niet alleen voor leidinggevend, maar voor iedereen in de organisatie. Leiderschap betekent dat je weet wat jouw bijdrage is, dat je initiatief neemt, afspraken nakomt en verantwoordelijkheid draagt voor je rol. Leidinggevend geven richting, maken keuzes en bieden ruimte waar dat kan. Zij vervullen ook een voorbeeldfunctie. Medewerkers tonen eigenaarschap, denken mee en werken samen aan het geheel. In het college en het managementteam doen we dat collectief: we sturen samen op de ontwikkeling van de organisatie en op de opgaven die voor ons liggen. Daarbij hoort dat kaders stellen, opdrachten geven, uitvoeren en verantwoorden bij elkaar horen. Alleen dan kunnen we sneller handelen, beter sturen en verantwoordelijkheid leggen waar die hoort.

We doen dit niet voor een abstract systeem, maar voor echte mensen: inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Zij moeten kunnen rekenen op een gemeente die betrouwbaar, duidelijk en zorgvuldig werkt. Daarom willen we het werk zo organiseren dat het logisch en prettig verloopt, met zo min mogelijk overdrachtsmomenten en met processen die goed zijn ingericht. Wij willen service op maat leveren en 'klanten' sneller en beter helpen.

Om onze organisatie sterker te maken, blijft naast vernieuwing (o.a. het gebruik van AI) ook samenwerking met andere gemeenten (SRWB, De6, etc.) belangrijk, omdat we zo kennis kunnen delen, sterker kunnen worden en minder kwetsbaar zijn. Maar samenwerking moet wel altijd bijdragen aan betere resultaten en meer grip op de uitvoering.

Onze koers is daarmee helder. We bouwen verder aan een organisatie met focus op wat belangrijk is, comfort in hoe we werken, sterk leiderschap vanuit ieders rol en een structuur die past bij onze gemeente. Zo maken we samen een organisatie die stevig staat, menselijk werkt en zichtbaar verschil maakt.

Gewenste extra middelen voor (bestuurlijke) prioriteiten

In onderstaande tabel treft u voor D. Dienstverlening en bedrijfsvoering voor ieder beleidsthema de extra benodigde middelen op basis van onze prioriteiten. Deze middelen worden niet automatisch in de begroting 2027 e.v. verwerkt, tenzij er een concreet dekkingsvoorstel voor is.

D. Dienstverlening en bedrijfsvoering - (bestuurlijke) prioriteiten				
onderwerp	2027	2028	2029	2030
1. Dienstverlening	35.000	0	0	0
2. Informatievoorziening en -technologie	50.000	50.500	51.005	51.515
3. Participatie en communicatie	46.000	34.000	34.000	34.000
4. Organisatie	0	0	0	0
Te vinden dekking	131.000	84.500	85.005	85.515
Waarvan incidenteel	35.000	0	0	0
Te vinden structurele dekking	96.000	84.500	85.005	85.515

Bijlage 1: (Financiële) uitgangspunten voor de begroting

Inleiding

Een gemeente is wettelijk verplicht om uiterlijk 15 november een vastgestelde begroting bij de toezichthouder, de Provincie, in te dienen. In onze financiële verordening heeft uw raad bepaald dat we u uiterlijk 15 juni een nota aanbieden met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders van de begroting.

Het opstellen en doorrekenen van de begroting is een zorgvuldig en tijdrovend proces. Dit doen we in de zomerperiode. Om dit beheersbaar en efficiënt te laten verlopen, is het belangrijk dat we tijdig weten welke (financiële) uitgangspunten u daarvoor wil hanteren. Zo creëren we duidelijkheid over de kaders voor de begroting en voorkomen we dat belangrijke, financiële aannames laat in het proces nog ter discussie komen. Dit bevordert een efficiënt begrotingsproces en geeft raad en college ruimte voor de echte, politiek-bestuurlijke afwegingen.

1. Structureel begrotingsevenwicht

De begroting is structureel en reëel in evenwicht, d.w.z. structurele uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten. Incidenteel geld wordt niet ingezet voor structurele tekorten. Uitzondering daarop is de (technische) mogelijkheid om maximaal 10% van het vrije deel van de algemene reserve als (structurele) dekking te benutten.

2. Prijsontwikkeling

Voor actualisatie op prijsontwikkeling wordt aangesloten bij zo realistisch mogelijke ramingen op basis van maatwerk. We onderzoeken of dit de meest passende werkwijze is.

3. Personele lasten en arbeidscapaciteit

De basis voor de doorrekening van de loonkosten in de meerjarenbegroting is de Cao gemeenten 2025-2027⁷. Deze heeft een looptijd tot en met 31 maart 2027. Voor de periode daarna hanteren we de percentages 'loonvoet sector overheid' op basis van de Meicirculaire.

Omvang en samenstelling van de formatie, evenals externe inhuur, zijn primair een uitvoeringsvraagstuk en daarmee een verantwoordelijkheid van het college. Uw raad stelt de financiële kaders vast; binnen die kaders bepalen wij de inzet van formatie en inhuur doelmatig en passend bij de bestuurlijke opgaven en leggen we daarover verantwoording af.

4. Algemene uitkering (gemeentefonds)

- De raming van de algemene uitkering in de begroting wordt gebaseerd op de Septembercirculaire en wordt voorzichtig ingeschat;
- Onzekere ontwikkelingen worden niet vooruitlopend ingeboekt;
- (Decentralisatie)kortingen worden opgevangen binnen de beleidsvelden waarop deze betrekking hebben;
- M.b.t. gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen Participatiewet, houden we rekening met de voorlopige beschikking voor bijstandsuitkering in 2026 en een beperkte loon- en prijsindex. Deze herijken we voor de begroting op basis van de Meicirculaire.

5. Sociaal domein

Uitgaven in het sociaal domein worden realistisch geraamd. Tekorten worden niet vooruitgeschoven en opgelegde bijstellingen (taakstelling, bezuiniging, ombuiging)⁷ moeten concreet en uitvoerbaar zijn.

6. Reserves, risico's en weerstandsvermogen

Reserves worden alleen incidenteel ingezet, tenzij bedoeld om kapitaallasten te dekken. Structurele inzet van reserves voor dekking van exploitatietekorten is niet toegestaan. Risico's worden expliciet in beeld gebracht. Voor onzekerheden worden buffers opgenomen en onzekere baten worden niet ingeboekt.

⁷ Een taakstelling is een vooraf opgelegde financiële opgave waarbij een organisatie een bepaald bedrag moet realiseren, zonder dat al vaststaat hoe dat precies gebeurt. Het verschil met ombuigingen en bezuinigingen is dat een taakstelling het doel aangeeft, terwijl ombuigingen en bezuinigingen de concrete maatregelen zijn om die opgave in te vullen. Bij een bezuiniging gaat het meestal om het structureel verlagen van uitgaven; een ombuiging kan ook zien op anders inrichten, prioriteren of efficiënter organiseren van werkzaamheden.

Toekomstige rekeningresultaten wordt toegevoegd aan de algemene reserve, tenzij uw raad expliciet anders besluit. Daarmee blijft onze financiële buffer zoveel mogelijk op peil. Onze weerstandsratio is meerjarig tenminste 'voldoende' (d.w.z. bandbreedte 1.0–1.4)⁸.

7. Investerings en schuldpositie

Investerings worden strikt geprioriteerd en alleen begroot en uitgevoerd indien financieel haalbaar (inclusief de benodigde uitvoeringscapaciteit). De kapitaallasten worden structureel gedekt.

8. Rente en kapitaallasten

De rentelasten worden geactualiseerd op basis van de geactualiseerde liquiditeitenplanning.

De kapitaallasten worden herijkt o.b.v. werkelijk uitvoering van investeringen, aanvullende besluitvorming, en de te verwachten "nieuwe" kapitaallasten uit het meerjarig investeringsprogramma.

9. Lokale lasten en tarieven

- We zorgen voor realistische en toereikende opbrengsten uit de OZB, passend bij ons ambitieniveau. Opbrengsten en daaruit voortvloeiende tarieven passen we aan indien onze financiële situatie daarom vraagt;
- Voor afvalstoffenheffing en rioolheffing hanteren we een 100% kostendekkend tarief;
- Legestatieven, voor zover niet wettelijk bepaald, bepalen we o.b.v. een kostendekkend rekenmodel;
- Marktgeden en lijkbezorgingsrechten: beperkt kostendekkend;
- Toeristenbelasting⁹: de tarieven ronden we af op € 0,05 en passen we aan zodra de meerjarige indexering leidt tot een verhoging met € 0,05 of een veelvoud daarvan ten opzichte van het dan geldende tarief.

10. Nieuw beleid en intensivering

Nieuw beleid en intensivering van beleid wordt alleen opgenomen bij volledige structurele dekking. Voor nieuwe activiteiten/uitvoering binnen bestaande beleidskaders hanteren we het principe 'nieuw voor oud'. Dat betekent dat we daarvoor dekking zoeken binnen de financiële kaders.

11. Indeling van de begroting¹⁰

Voor de programmabegroting 2027 hanteren we dezelfde programma's als voor de programmabegroting 2026.

12. Kwantitatieve gegevens

Voor de begroting hanteren we de aantallen en percentages uit onderstaande tabel.

	Begroting 2026	Begroting 2027
Inwoners	24.095	24.050
Woonruimten	10.577	10.595
Bedrijven	3.413	3.350
Eenpersoonshuishoudens	2.994	3.082
Jongeren jonger dan 18 jaar	4.050	4.030
Bijstandontvangers (gem. afgelopen 3 jaar)	345	347
Indexatie OZB-opbrengst	3,3%	CPI t-2
Dekkingspercentage afvalstoffenheffing	100,0%	100,0%
Dekkingspercentage rioolheffing	100,0%	100,0%

⁸ Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing (2018)

⁹ Raadsbesluit 2014

¹⁰ De start van een nieuwe raadsperiode is een logisch moment om te (her)overwegen of en zo ja welke wijzigingen u in de programma-indeling wil doorvoeren om uw kaderstellende en controlerende rol voor de komende bestuursperiode te versterken. We adviseren u daarbij graag over de (on)mogelijkheden en hun consequenties. De grote impact op de achterliggende begrotingsprocessen maakt het niet mogelijk hierover op korte termijn te adviseren en dit voor de begroting 2027 te implementeren. Een programmawijziging is, indien u dit wenst, niet eerder realiseerbaar dan voor de begroting 2028.

Bijlage 2: Beleidsinhoudelijke speerpunten gemeenschappelijke regelingen

Hieronder lichten we kort de beleidsmatige speerpunten van de gemeenschappelijke regelingen toe. Uitgebreidere informatie treft u in de aangeboden stukken in de raadsvergadering van 10 juni 2026.

GGD West-Brabant (GGD) zet in 2027 in op kansrijk opgroeien, een gezonde leefomgeving en mentale veerkracht, met extra aandacht voor preventie, vroegsignalering en de versterking van regionale samenwerking. Ook wordt gewerkt aan een toekomstbestendige organisatie en aan betere digitale en data-ondersteunde uitvoering van de publieke gezondheid. Dit leidt tot een hogere gemeentelijke bijdrage, die meerjarig oploopt.

Regionale Ambulance Voorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV) blijft in 2027 inzetten op kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg, met aandacht voor bereikbaarheid, patiëntgerichtheid en veilige zorg volgens het kwaliteitskader ambulancezorg 2.0. Daarnaast ligt de focus op zorgcoördinatie, functiedifferentiatie en goede netwerksamenwerking, zodat de juiste zorg steeds vaker op de juiste plek wordt geboden. Ook de organisatieontwikkeling en het behoud van voldoende en goed opgeleid personeel blijven belangrijke opgaven. Er zijn geen gemeentelijke financiële consequenties, omdat de ambulancezorg volledig via de zorgverzekeringswet wordt bekostigd.

Werkvoorzieningschap Westelijk Noord-Brabant (WVS) zet in 2027 in op het begeleiden van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt naar duurzaam werk, met aandacht voor ontwikkeling, participatie en beschut werken. Daarnaast blijft de organisatie sturen op een goede match tussen mens en werk en op samenwerking met gemeenten en werkgevers in de regio. Dit leidt in 2027 tot een beperkte daling van de gemeentelijke bijdrage.

Werkplein Hart van West-Brabant zet in 2027 verder in op de implementatie van de Participatiewet in Balans, met meer maatwerk, vertrouwen en menselijke maat in de dienstverlening aan inwoners. Daarnaast blijft de ketensamenwerking met WVS en ISD via Wegwijzer gericht op duurzame uitstroom, passende ondersteuning en het versterken van participatie en bestaanszekerheid. Ook de uitvoering van inburgering en de begeleiding van beschut werk vragen blijvende inzet. Dit leidt in 2027 tot een hogere gemeentelijke bijdrage, vooral door de toename van uitkeringslasten en indexatie; meerjarig loopt dit verschil verder op.

De gemeenschappelijke regeling voor **Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA)/Meldpunt Crisiszorg West-Brabant** kent geen ontwerpbegroting welke met een zienswijzeprocedure is geagendeerd voor 10 juni 2026. Deze centrumregeling wordt uitgevoerd door centrumgemeente Breda.

Regionaal Bureau Leren (RBL) Regionaal Bureau Leren (RBL) richt zich in 2027 op een uniforme en preventieve aanpak van leerplicht, leerrecht en het Doorstroompunt, met meer aandacht voor vroegsignalering, samenwerking met scholen en een integrale ondersteuning van jongeren. Daarnaast wordt de organisatie financieel transparanter ingericht en worden taken en middelen door de nieuwe wetgeving beter gescheiden. De begroting van het RBL wordt gesplitst en de financiering van het Doorstroompunt stroomt voortaan rechtstreeks van centrumgemeente Breda naar het RBL, waardoor deze middelen niet langer via de gemeentelijke begroting lopen. Hierdoor daalt de gemeentelijke bijdrage in 2027 ten opzichte van de eerdere raming; dit werkt meerjarig voordelig door in de begroting.

Regio West-Brabant (RWB) richt zich in 2027 op een meer uitvoerende en dienstverlenende rol, met nadruk op Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV), Regioarcheologie en mobiliteitsdiensten (MBC). Dit betekent dat economische taken niet langer binnen RWB worden belegd, maar worden ondergebracht bij regionale samenwerkingsverbanden zoals SRWB (Stedelijke Regio West-Brabant) en GR Baronie, evenals bij gemeenten zelf. De regionale economische samenwerking krijgt daarmee een nieuwe inrichting en governancevorm. De (inhoudelijke en financiële) consequenties van deze ontvlechting worden momenteel in beeld gebracht, zodat de formele overgang per 1 januari 2027 kan plaatsvinden.

De **Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)** blijft in 2027 werken aan vergunningverlening, toezicht, handhaving, advisering en collectieve taken, met blijvende aandacht voor de Omgevingswet, de Kaderrichtlijn Water, PFAS/ZZS, digitale informatievoorziening en de verdere doorontwikkeling van de strategische agenda. Ook de huisvesting, het datagedreven werken en de regionale financieringssystematiek

krijgen vervolg. Daarmee ligt een begroting voor waarin de OMWB de uitvoering van haar wettelijke taken verder wil versterken, binnen de bestaande kaders en zonder nieuwe grote beleidsintensiveringen. Dit betekent dat de bijdrage vooral licht oploopt door algemene loon- en prijsontwikkelingen en door een hogere inzet op wettelijk verplichte basistaken.

De begroting 2027 van de **Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB)** omvat resultaten die een antwoord vormen op actuele en toekomstige uitdagingen. Het gaat hierbij om de volgende thema's: stimuleren van een redzame samenleving, bijdragen aan een veilige leefomgeving, hulpvaardige en slagvaardige inzet en een wendbare en duurzame organisatie. Daarnaast heeft de VRMWB haar beleidsplan verlengd met 2 jaar (2023- 2029). Dit naar aanleiding van diverse verzoeken vanuit gemeenteraden om de beleidsvoornemens te temporiseren in relatie tot de financiële opgaven. De meerjarige begroting blijft binnen de bestaande kaders en de financiële consequenties zijn beperkt.

West-Brabants Archief (WBA) richt zich in 2027 op het verder ontwikkelen van een aantal diensten zoals het e-Depot (zodat deelnemers hun digitale archieven kunnen overbrengen), een nieuw collectiebeheersysteem en webportaal (gebruikt om archieven en collecties toegankelijk te maken en te houden) en de Erfgoedwebsite (waarbij verhalen van de regio op moderne wijze gepresenteerd worden). Er wordt meerjarig een beperkte stijging van de gemeentelijke bijdrage voorzien.

Belasting samenwerking West-Brabant (BWB) zet in 2027 vooral in op een efficiënte en datagedreven uitvoering van de gemeentelijke belastingtaken, met verdere digitalisering, robotisering en een scherpere beheersing van de processen rond waarderen, heffen en invorderen. Daarbij blijft de organisatie sturen op kwaliteit, rechtmatigheid en een toekomstbestendige informatievoorziening. De gemeentelijke bijdrage daalt in 2027 licht ten opzichte van 2026.

Overige samenwerkingsverbanden

De Stedelijke Regio West-Brabant zet belangrijke stappen richting een toekomstbestendige regio. De zeven gemeenten en het waterschap Brabantse Delta hebben met het Pact van Moerdijk een samenwerkingsovereenkomst ondertekend met daarin een gezamenlijke ambitie om samen te werken aan grote ruimtelijke en economische opgaven. Met een sterke focus op duurzame groei, bereikbaarheid, wonen, energie en natuur bundelt de regio haar kracht om brede welvaart te creëren — voor nu én voor de generaties die volgen. Met de ontvlechting van de RWB zal ook de economische opgave grotendeels in de SRWB worden opgepakt. De SRWB biedt een goed platform als gesprekspartner voor "Brabant en Den Haag" en zal zich de komende jaren nog beter positioneren en de belangen van onze regio behartigen.

Bijlage 3: Meerjarenplanning Integrale projecten

	2027	2028	2029	2030
Reconstructie Noorderstraat Zuid, St. Willebrord	Uitvoering			
Hemelwater voorziening De Gagelrijzen, St. Willebrord	Uitvoering			
Wijkaanpak Rucphen Noord fase 1	Uitvoering			
Wijkaanpak Rucphen Noord fase 2	Uitvoering	Uitvoering		
Opwaarderen Postbaan - Pierestraat, Rucphen	Uitvoering			
Opwaarderen Hoefstraat Zegge naar woonstraat	Uitvoering	Uitvoering		
Reconstructie Raadhuisstraat, Rucphen	Uitvoering	Uitvoering		
Sfeerplein pastorie Sint Janstraat, Sprundel	Uitvoering	Uitvoering		
Klimaatadaptatie Gagelrijzen, St. Willebrord	Uitvoering	Uitvoering		
Klimaatadaptatie Zwartenburg, St. Willebrord	Uitvoering	Uitvoering		
Klimaat aanpak Donkenbuurt, St. Willebrord		Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering
Wijkaanpak Den Berg, Schijf		Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering
Reconstructie Rucphensebaan, Sprundel	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering
Rec. Sprundelseweg, Rucphen + maatr. Nijverhei		Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering
Reconstructie Achterhoeksestraat Rucphen		Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering
Reconstructie Vorseindseweg Sprundel			Uitvoering	Uitvoering
Reconstructie Poppestr. - Vijverstr., St. Willebrord			Uitvoering	Uitvoering

Verklaring

	Voorbereiding
	Uitvoering

Er is geen directe aansluiting met het investeringsprogramma op pagina 13, omdat voor een aantal van deze projecten het investeringskrediet al eerder dan 2027 is gevoteerd.

Bijlage 4: Projectplan kostenbeheersing Jeugd en Wmo

Apart bijgevoegd